

DEC 1 1967

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

81 M. 23 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1967 M. LAPKRČIO (NOVEMBER) 10 D.

Telefonas:
APlegatė 7-7257

KAINA 20 C.

Jungtinių Tautų Korespondentų Draugijos (UNCA) metiniame baluje lapkričio 3 d. Hotel Pierre, New Yorke, kuris buvo surengtas 22-osios asamblėjos pirmininkui C. Manescu ir gen. sekretoriui U Thant pagerbti. Nuotraukoje V. Tysliavienė kalbasi su populiariu CBS TV tinklo žinių pranešėju Walter Cronkite. Jis buvo nustebintas, kad Brooklyne leidžiamas lietuviškas laikraštis netrukus minės 82 metų sukaktį.
- Sveikinti jus, o Vientybės skaitytojams linku sėkmės, - Walter Cronkite pareiškė Vientybės leidėjai.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

VLIKO PROTESTAS DĖL DIRŽINSKAITĖS TITULŲ

VLIKO pirmininkas dr. J.K. Valiūnas lapkričio 6 d. išsiuntinėjo laiškus nekomunistinių valstybių ambasadoriams Jungtinėse Tautose, protestuodamas dėl Leokadijos Diržinskaitės-Piliušenko titulu.

Kaip Vientybėje jau buvo rašyta, Diržinskaitė dalyvauja Jungtinių Tautų 22-osios pilnaitės sesijos darbuose kaip Sovietų Sąjungos delegacijos narė, o J. T. išleista jame delegacijų sąrašas yra šie titulai: Jos ekscelencija Lietuvos TSR Ministrų Tarybų pirmininko pavaduotoja ir Lietuvos TSR užsienių reikalų ministrė.

Dr. J. K. Valiūnas savo laiške J. T. Organizacijos ambasadoriams rašo:

"Tarp Jungtinių Tautų Organizacijos dokumentų yra Sovietų Sąjungos atstovų ir dvidešimt antrąjį Visuotinio Susirinkimo sesiją sąrašas. Tame Sovietų sąrašas yra p. L. J. Diržinskaitės-Piliušenko pavardė su tokiais titulais: 'Lietuvos Sovietų Socialistinės Respublikos Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotoja ir Užsienio reikalų Ministeris'.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas ginčija tų titulu galiojimą. Nėra tarptautiškai pripažinto tokio esmens kaip Lietuvos Sovietų Socialistinė Respublika. Vyriausias Komitetas pagarbiai primena Jūsų ekscelencijai faktą, kad p. Diržinskaitės-Piliušenko titulai yra neteisėti ir yra akibrokštas Lie-

tuvos Respublikai kurios suverenumo vykdymą yra padariusi neįmanomą karinė Sovietų okupacija. 1940 m. birželio 15, sulaužydama savitarpinės pagalbos paktą ir kitas esamas sutartis, Sovietų Sąjunga įsibrovė į Lietuvą, tuo įvykdydama neišsuktą užpuolimo veiksma. Šis užpuolimas ir vėlesnis Lietuvos prijungimas prie SSRS nėra pripažintas daugumos valstybių - Jungtinių Tautų narių.

P. Diržinskaitės-Piliušenko, priešingai jos teigimams, yra tik okupacinės Sovietų administracijos pareigūnė Lietuvoje. Jos titulu įrašymas į Visuotinio Susirinkimo atstovų sąrašą ir jos dalyvavimas Susirinkimo darbe tais titulais pažeidžia Jungtinių Tautų Statuto dvasią ir raidę. Jūsų Ekscelencija Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas pagarbiai prašo imtis visų reikiamų žygių, kad, spausdinant oficialų Visuotinio Susirinkimo sąrašą, neteisėti ir klaidingi L. Diržinskaitės-Piliušenko titulai būtų praleisti".

Kaip Vientybėje buvo rašyta, JAV delegacijos narė Patricia Roberts-Harris spalio 4 pareiškė J. T. Komiteto posėdyje, jog jos nuomone, L. Diržinskaitė atstovaujanti išimtinai tik Sovietų Sąjungą, nes JAV vyriausybė nepripažįstanti Lietuvos inkorporacijos.

Tęsiama 4 psl.

Tebesidomi sportininkų išvyka į Lietuvą

VYT. ZALATORIUS

Krepšinininkų išvykos į Lietuvą organizatoriai lapkričio 3 d. rodė filmą ir skaidres iš savo kelionės, pilnutėlei Baletto teatro salei Chicagoje.

Beveik tris valandas trukusiame vakare įvadinį pranešimą padarė išvykos koordinatorius dr. T. Remeikis. Jo žodžius sekė pusvalandis gerai apšviestų ir techniškai pasisekusių spalvotų, A. Juškio fotografuotų, skaidrių.

Pagrindinę vakaro dalį, apie valandą laiko, užėmė dr. G. Bylos-Bilaičio suktas ir meistriškai lietuviškomis dainomis įgarsintas spalvotas filmas.

Įdomiausi vaizdai buvo iš Suvalkijos, į kur retam vakariečių turistui teikiama nuvykti. Žiūrovų dėmesį patraukė kaimo vaizdai prie Aukštadvario, Strėvos, buvusios Marijampolės (dabar Kapsuko) Rygiškių Jono gimnazija, Dainavos kraštas.

Rodant atstatytą Trakų pilį, vyrų oktetas dainavo "Ten snaudžia sena pilis..." Muzika pritaikyta iš plokštelių, įdainuotų New Yorko skautų ir Clevelando vyrų okteto.

Ne taip gerai pavykę rungtynių vaizdai iš Vilniaus ir Druškininkų salių - per tam- sūs.

Prieš rodant filmą, komandos treneris R. Dirvonis, pasakojo apie rungtynes. Iš penkių žaistų Lietuvoje Amerikos lietuviai pralaimėjo trėjas; dvi prieš Lietuvos meisterį Kauno "Žalgirį" ir

vienerias prieš Vilniaus "Statybą", antrą pagal stiprumą vieneta.

PIRMOS RŪŠIES KOMANDA

- Mūsų komanda gal nebuvo pati stipriausia, kokią galima buvo sudaryti, - kalbėjo Dirvonis, - bet tai buvo pirmos rūšies komanda.

Kai jis dar pridėjo, kad jo komanda ir į Australiją važiuosieji yra maždaug lygios, tai salės gale pasigirdo nepasitenkinimo murmesys. Ten stovėjo buvęs "australiečių" komandos kapitonas A. Varnas su savo draugais. Jį ir dar kokius devykius žaidėjus nuo vykimo į Lietuvą atgrasė veiksniai akcija. Tie patys veiksniai remia organizuojamą krepšinininkų išvyką į Japoniją, Šiamą ir dar kur.

Įvade Remeikis nurodė, kad išvyka buvo reikalinga, nei neįmanoma apsieiti be kontaktų su tauta. Jis patvirtino, kad ši kelionė vyks antroje rugpjūčio pusėje, buvo privataus pobūdžio. To privatumo nepakeitė nei rengėjų inkorporuotas Illinois valstybėje "American - Lithuanian Sports & Cultural Activities Committee". Toks inkorporavimas buvęs reikalingas dėl piniginių atskaitomybės komitetas surinko 11 tūks-

tančių dolerių - ir dėl susirašinėjimo su sportinėmis organizacijomis.

"People to People" draugija sportininkų įsteigtąjį komitetą globojo. Per tą draugiją gautas leidimas aukas sportininkams nuo mokesčių nurašyti. Tos draugijos garbės pirmininkais yra buvę visi trys paskutiniai Amerikos prezidentai įskaitant ir Johnsoną.

Remeikis taip pat pabrėžė, kad sportininkai Lietuvoje nedalyvavo jokiose politinėse iškilinėse ar komunizmo 50-šimtmečio minėjimuose.

- Lietuvos spauda laikėsi objektyviai ir korektiškai, - teigė Remeikis.

NET TIESA OBJEKTYVESNĖ

Kaip tokio korektiško rašymo pavyzdį, jis paskaitė rugpjūčio 31-mos Tiesoje tilpusį reportažą su nuotrauka, pavadintą "Mėgstančio sportą jaunimo viešnagė". Ten tikrai su Tiesai svetimu objektyvumu L. Brazilius trumpai aprašė rungtynes ir Amerikos svečių atsiliepiamus apie viešnagę.

Kaip nemalonų kontrastą Remeikis nurodė Chicago lietuvų "didžiosios" spaudos svaičiojimus, kad išvyka buvusi "blogiau už mirtį" ir

Tęsiama 3 psl.

Metiniame UNCA baluje lapkričio 3 d. Hotel Pierre, New Yorke, Leokadija Diržinskaitė sveikina su JAV ambasadoriumi A. J. Goldberg. Dėl jos titulu. VLIKO pirmininkas dr. J. K. Valiūnas išsiuntinėjo protesto laiškus nekomunistinių valstybių J.T. Organizacijos ambasadoriams.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

* William States iš Pittsburgh, Pa., lankėsi Argentinoje, Chili, Peru, Ekvadore ir kitose Pietų Amerikos valstybėse, gilindamas ispanų kalbos žinojimą. Jis baigęs Duquesne universitetą, dėsto ispanų kalbą. Tai jau trečiosios kartos lietuvis.

* Juozas Valentinas, buvęs Lietuvos teatro aktorius, pagyvenęs Argentinoje 19 metų, nuolatos apsigyventi atsikrėdo į Chicago, Ill. Pakeityje sustojo Meksikoje. Prieš 5 m. jo sūnus atvyko į Jungtines Valstybes, tapo kariu, pakeltas seržantu, gauna progą stoti į karo mokyklą. Jis kalba keliomis kalbomis, kas labai vertinama. Dukra Danguolė taip pat prieš 4 metus atvyko į Jungtines Valstybes ir dirba lėktuvų bendrovėje. Ranelagh miestely, Argentinoje Valentinas buvo gerai išskūrus, turėjo degtukų fabriką, kuri geromis sąlygomis pardavė, Chicagoje mano išjungti į meno gyvenimą.

* Kvirino Runimo, lietuvių garbei Argentinos filmų žurnalo "Noticiero Americano" 1490 nr. ilgesni momentai paskirti jo gamintoms koncertinėms gitaroms, jų konstrukcijai, garso ypatybėms aprašyti. Tai rišama su už Argentinos nepriklausomybę kovų laikais. Pažymima, kad K. Runimas lietuvis.

* Enrikas Ryma, veteranas muziko Vaclovo Rymavičiaus sūnus Buenos Aires, Argentinoje, vadovauja teatrui "Corrientes".

PASAULIO

* Iš Lietuvos į Italiją vyksta studijuoti Italijos kooperatyvus; Bauklis iš Panevėžio, Bubnelis ir Parsonis iš Vilniaus, Skabeika iš Kėdainių. Italijoje viešės 14 dienų. Italijos kooperatininkai vyks į Lietuvą tais pačiais tikslais.

* Dailininko Rimtauto Gibavičiaus graviūras šiuo laiku iš Lietuvos galima matyti Paryžiuje tarptautinėje dailininkų parodoje. Vilniaus lietuvis išstatęs savo darbus, pavadintus: "Vilnius", "Motina", "Lietuvaitė".

* Dr. A. Staugaitis, paigal The Sidney Morning Herald, Australijos karluomenės kapitonas, teikia medicinos pagalbą vietnamiečiams.

* Kleb. kun. J. Budzeika, iš Londono, šios vasaros atostogas praleido Seinuose ir kitose lietuvių apgyventose vietovėse Suvalkų trikampyje, Lenkijoje.

* Dr. Vytautas J. Bieliauskas, Xavier universiteto profesorius, psichologijos skyriaus vedėjas, išrinktas Ohio Psychological Ass'n Board of Examiners nariu. Lietuvis mokslo žmonių buvo gražiai pagerbtas. Spauda idėjo paveikslą ir paminėjo, kad jis yra parašęs apie 100 kūrinių įvairiomis kalbomis, tilpusių pasaulio žurnaluose ir laikraščiuose, anglų, prancūzų, vokiečių ir lietuvių kalbomis.

LIETUVIAI

Stovyklos jaunimui -- viena gerų priemonių lietuvių bei palaikyti. Šią vasarą Dainavoje stovyklavo apie 320, tėvų pranciškonų Kennebunkporte apie 120, Kalifornijoje apie 80 mūsų jaunimo.

* Lietuvių madų paroda Clevelande bus šv. Jurgio par. patalpose gruodžio 3 d. 4 v. p. p.

* Bostono Lietuvių piliečių draugijoje yra 1,500 narių. Jie išlaiko vieną puikliausią įrengtą klubą Amerikoje. Namas trijų aukštų, tad nutarta įrengti keltą. Nartai tam labai pritarė ir gausiai aukojo: Jonas ir Marijona Owirkai davė \$500.

Po \$100: Joseph C. Lubinas, Stanley Drevinskas, Edmund L. Ketvirtis, Longinas Giedraitis, A. J. Namaksiai, A. J. Young, A. Miškiniai, Pranas Lingis, Adelė ir Kazys Tamošaičiai. Po \$50: Helen Piragis, Adomas W. ir Magdalena Druzdis, Antanas ir Ona Andrušioniai, Longinas Švelnys, Vincas Pupolaigis, Martynas ir Marijona Gainiai, Stanley Klingga, Joseph Trušai, Vincas Yankus, Juozas Markelionis, Juozas Vinciušas, Antanas Rimkus, Antanas Ginčiauskas. Daug aukojo po \$25, \$10 ir t. t. Laimėjimų knygelių veteranas Petras Remeika pardavė net už \$200.

* Dr. Algimantas Galinis Washingtono sukūrė šeimyninį gyvenimą su Aldona Malėnaite. Išsikėlė į Floridą, kur jaunasis tarnauja JAV karo laivyne.

* Velkli lietuvių grupė Kanadoje senai dirba, kad prie Niagaros krioklio būtų pastatytas paminklas. Projektui reikia \$10,000. Po \$100 gauta 10 asmenų garantijos. Darbo priešakyje yra A. Rinkūnas, bendruomenės pirmininkas ir projekto pagamintojas inž. Kulpavičius. Niagaros parkų komisijonieriai nenori leisti kitoms tautybėms paminklą, kur tėra tik vien Karaliaus Jurgio paminklas. Esą, jei lietuviams duos leidimą, visos tautos to panorės. Lietuviai pradėjo spausinti parlamentarą Morningstide, kuris pažadėjo mėginti padėti gauti leidimą.

* Londone suruoštoje sovietijos meno parodoje dalyvavo, be kitų tautybių, ir 8 lietuviai. Keturi pardavė savo kūrinius geromis kainomis. Veik visi išskyrus Vilniaus meno mokyklos profesorių A. Gudaitį) meno mokslus išėję Lietuvoje, tarp 1951 ir 1957 metų. Vienas baigė meno mokyklą Sibiro Irkutske.

* Zigfridas Vaitužis, besiruošdamas daktaratui mikrobiologijos srityje, skaitė paskaitą Washingtono lietuvių techniku ir gamtos mokslų draugijai tema "Elektroninis mikroskopas ir jo pritaikymas medicinoje". Lietuvių organizacijai vadovauja St. Kindurys, sekretorius - Z. Vaitužis, išdinininkas - Alg. Dargis.

* Philadelphijos lietuvių sekančiais metais ruošiasi iškilmingai paminėti Lietuvos nepriklausomybės 50 m. sukaktį. Neturėdami Philadelphijos lietuvių adresų, prašo spaudos talkinti - lietuvių adresus prašo siųsti J. Ardžiui, 311 Chelton Pway, Cherry Hill, N. J.

KUN. A. KEZYS, S. J., Lietuvių Foto Archyvo Chicagoje steigėjas. Jis yra pasižymėjęs fotografijos meistris, surengęs eilę foto-parodų ir išleidęs šios rūšies leidinių.

E. Šulaičio nuotrauka

LRK SUSIVIENIJIMO NAUJŲ NARIŲ VAJUS

LRKS Chicagos apskritis nutarė ruošti vaju nariams gauti. Pirmininkas Povilaitis užvorbavo Lietuvos Vyčių suorganizuoti savo tarpe kuopa. Sekretorius P. Jokubka rūpinasi iš ateitininkų sendraugių gauti narių. Jis nuėjo toliau, siūlo iš jų tarpo gauti veiklesnių narių, kurie eity ir organizuotų narius ir kad kreiptųsi į kitas organizacijas. Chicagos Vyčių pirmininkas Jonas Evans paskyrė \$100 trims premijoms, kurios būtų duotos asmenims, įrašiusiems daugiausia narių, mažiausia po 10 iki šių metų galo. Jie kreiptųsi į spaudą, prašydami talkos. Pirmininkas A. Povilaitis galimas pasiekti telefonu PR 8-3175, sekretorius P. Jokubka-VI 7-1489.

Jie net duoda palyginimus, kad LRK susivienijime galima pigiau draustis. Kaip pavyzdį duoda: 11 m. vaikas 20-ties metų apdraudai moka amerikiečių apdraudos kompanijai per mėnesį \$1,36, o LRK susivienijimui tik \$1,18.

Jie taip pat pamini, kad iš LRK susivienijimo gaunama paskolų lietuvių įstaigoms. Duoda pavyzdžių. Dainavos Jaunimo stovyklai, kuriai vadovauja dr. Damušis, duota \$14,000 paskola. Bet LRKS Chicagos apskrities vadai, pasirodo, studijuoja reikalą ir ima pavyzdį iš kitų. Jie nurodo, kad lenkai turi šimtus milijonų dolerių fonduose, iš kurių teikiama parama muziejams, mokslinėms įstaigoms... Chicagos LRKS veikėjai jau subruzdžo gelbėti savo susivienijimą. O kaip su SLA, kurio narių taip pat daug sumažėjo!

Lituanistinių mokyklų išlaikymas Chicagos lietuviams kainuoja \$72,000 per metą. Apie \$60 000 sumoka tėvai, kitkas surenkama aukomis iš visų.

LENKIŠKAS KUMPIŠ

ŠIANDIEN, RYTOJ, VISUOMET. GERIAUSIAS KIEKVIENA PRA-SME IR VISUOMET TINKAMAS PATIEKTI...

TRYŠ GARSIOS RŪŠYS

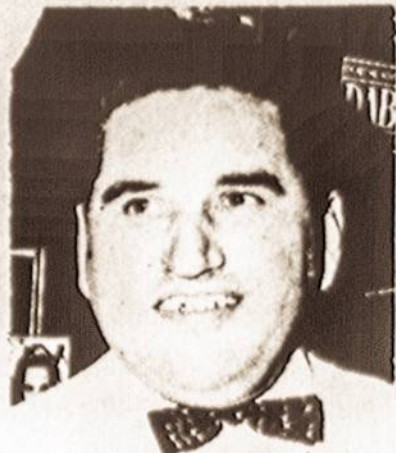
KRAKUS • ATALANTA • TALA

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami palaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

REAL ESTATE & INSURANCE John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

Haven Realty

Perkant - Parduodant Namus ar Išnuomojant Butus
Apdraudos

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidu (Money Orders) ir įvairiausiais kitais reikalais, - kreipkitės į

HAVEN REALTY & INSURANCE
87-09 Jamaica Ave. Woodhaven 21, N.Y.
VI. 7-4477

Joseph Andrušis Travel Bureau

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS.

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Lietuviškoje Chicagoje

Inž. M. Ivanauskas, gyv. Cicero liet. kolonijoje, pagarsėjęs savo liepsnos tapyba, buvo paskelbtas, kaip vienas iš labiausiai pasižymėjusių naujųjų JAV piliečių, gavusių pilietybę praėjusių metų laikotarpyje. Tam reikalui suruošose iškilnėse jam įteiktas specialus pažymėjimas.

Vėliau (spalio 13 d.) apie šį atžymėjimą plačiai aprašė Cicero Life, kuris įdėjo ir kelias M. Ivanausko nuotraukas. Straipsnis iš Cicero Life patalpintas ir į Congressional Record lapkričio 1 d. Tuo pasirūpino kongresmanas iš Illinois Daniel J. Ronan, kuris posėdžių metu spalio 24 d. gražiai paminėjo inž. Ivanausko atžymėjimą.

GAUSIOS PARODOS CHICAGOJE

Chicagos lietuviai vėl turi progos pasirožėti lietuvių dailininkų parodomis. Jos vyksta dviejose vietose: Čiurlionio galerijoje ir Balzeko kultūros muziejuje.

Gaila, kad po kelių metų gyvavimo užsidarė 69-ji meno galerija Marquette parke, kurioje taip pat buvo rengiamos parodos. Čiurlionio galerijoje lapkričio mėn. pradžioje vyko newjorkietės dail. E. Urbaitės paroda, o tuo pačiu metu Balzeko muziejuje - dail. Lantausko iš Clevelando paroda. Lapkričio 11 d. Balzeko muziejuje atidaryta jauno Chicagos liet. dail. Juozo Mikėlio paroda. Šio, 1964 m. Chicagos Meno Institutą baigusio, dailininko paroda tęsis iki gruodžio 9 d. Padėkos šventės savaitgalyje, ryšium su Kultūros Kongresu, Čiurlionio galerijoje bus surengta paroda iš joje esančių kūrinių. Bus išstatyta apie 100 darbų (viso šios galerijos žinioje yra apie 150 darbų). (eš.)

Žurnalistas G. Galva kalba Cicero Lietuvių Namų Savininkų susirinkime. Šalia jo sėdi Kazys Šimkus ir Cicero miesto sekretorius John Kimbark. E. Šulaičio nuotr.

* D. LEONAS KRIAUCELIŪNAS tarėsi su International Amphitheatre, Chicagoje ir gavo salę III Jungtinių Valstijų ir Kanados tautinių šokių šventei 1968 m. liepos 7 d.

* KAP. PETRAS BOJEVAS su žmona Dalia ir sūnum Kęstučiu iš Chicagos išvyko į Fort Knox, Ky., kariuomenės bazę mokomosios tankų kuopos vado pareigoms. Pirmiau buvo metus laiko Vietname patarėju.

* BIRUTĖ PALECKIENĖ, iš Suvalkų trikampio, buvo nuvykusi į Kanadą, po to apsigyveno Chicagoje, kur sunegalavo. Jai padaryta operacija šv. Kryžiaus ligoninėje. Po 10 dienų ji grįžo namo. Vykdoma nusivežė daug tautodailės.

* BRONIUS NAINYS, naujasis JAV LB pirmininkas sudarė naująją centro v-bą: kun. J. Borevičius, S. J., vicepir. - Vl. Adamkevičius, sekr. S. Džiugas, išd. K. Dočkus, kultūros reikalams A. Kairys, švietimo reikalams J. Kavaliūnas, org. reikalams P. Petrušaitis, informacijoms kun. A. Santaras, jaunimo - D. Tallat-Kelpšaitė, specialiems uždaviniams P. Zumbakis.

ANTIVEIKSNYS. - Dr. T. Remeikis, kuris pristatė chikagiečiams Lietuvoje viešėjusių sportininkų filmą ir skaidres. V. Zalatoriaus nuotrauka

Tebesidomi sportininkų išvyka

Atkelta iš 1 psl.

panašius, o ypač visišką atsisakymą spausdinti koordinatorių žinias.

Šis spaudos sąmokslas tebesitęsias. Draugas ir Naujienos buvo žadėję dėti apmokamus skelbimus apie filmų vakarą, bet nedėjo apie tai net nepranešę.

- Kitą sykį reikės kreiptis į Sun-Times, - kalbėjo Remeikis. - Jie tikrai įdės. (Sun-Times yra vienas didžiųjų Chicagos dienraščių.)

Veiksniams paklusni radijo programa "Margutis" šio filmo taip pat neminėjo, nors kelias dienas po sportininkų filmo reklamavo panašų, V. Samošką Lietuvoje sukta ir rodomą filmą Prekybos rūmų susirinkime.

Kitą Chicagos radijo programą, Daukaus vedama "So-

fija Barkus" vardu, apie sportininkų filmą pranešė.

Jei veiksnų akcija prieš sportininkus parodė politinės vadovybės bejėgiškumą, tai atsisakymas reklamuoti sportininkų filmą parodė tos lietuvių spaudos neefektyvumą. Be spaudos reklamos salėje žmonių buvo sausakimša, per 200.

Po filmo parodyta Juškio ir Babicko fotografuotų spalvotų skaidrių.

* Chicagos Lituanicos futbolininkai baigė šių metų lauko futbolo pirmenybes. Pirmenybėse jie atsistojo pirmoje lentelės pusėje. Dabar dar jie rungtyniaus dėl JAV mėgėjų taurės, kuriose pirmose rungtynėse turės susitikti su galimu "major" lygos nugalėtoju -- Schwa-ben.

Prof. Juozas Jurginis svečiavosi Chicagoje

Su prof. J. Jurginiu Chicagoje susitinka grupė lietuvių. Iš kairės - J. Kreivėnas, J. Jurginis, B. Kubilius, Vyt. Saulius (jis neseniai viešėjo Lietuvoje).

Prof. Jurginis, Vilniaus valstybinio un-to docentas, su sovietinių mokslininkų grupe (viso 15 žmonių) dvi savaites laiko praleido Amerikoje, o porai dienų buvo sustojęs ir Chicagoje. Prof. Jurginis Amerikoje viešį jau ne pirmą kartą; čia jis buvo atvykęs 1939 metais (Bostono Liet. Enciklopedija klaidingai pažymi -- 1932 m.) ir praleido 8 mėnesius.

Būdamas Chicagoje, svečias iš Lietuvos susitiko su ne vienu iš tų tautiečių, kuriuos jau pažinojo iš pirmojo savo vizito šiame mieste. Jis padarė ir viešą pranešimą Mildos salėje, kur, nežiūrint

neturėjimo progos plačiau pagarsinti jo atvykimą, susirinko apie 100 žmonių, daugumas iš "pažangiųjų" eilių. Privačiuose susitikimuose prof. Jurginis aplankė ir kultūrininkus iš naujųjų ateivių tarpo. Taip pat vizitavo Chicagos universitetą (University of Chicago).

Prof. Jurginis gana atvirai nušvietė gyvenimą Lietuvoje ir papasakojo apie įvairias tenykščio gyvenimo problemas. Vienu iš idomniųjų jo pasakojimų faktų buvo tas, jog pas jį šiuo metu mokslinį darbą rašo studentas iš Amerikos, atvykęs į Vilnių pagal Sov. Sąjungos ir

JAV kultūrinių mainų planą. Taip pat ir pats Jurginis turi pakvietimą iš Kansas universiteto ilgesniam laikui.

Svečias iš Lietuvos prieškariniais metais yra gyvenęs ne tik Amerikoje, bet ilgesnį laiką buvo apsisotojęs ir Švedijoje, kur buvo Lietuvos Žinių laikraščio korespondentu. Į istorijos mokslų šaką metėsi po karo ir 1948 m. apgynė istorijos mokslų kandidato (mūsiškio daktaro) disertaciją. Nuo 1958 m. Vilniaus Valstybiniam un-te dėsto feodalizmo laikotarpio istoriją. Yra parašęs gausybę knygų bei mokslo veikalų. (eš)

Knight Cap

AUGUST TRAUN, Sav.

LIETUVIŲ RESTORANAS

UŽKANDŽIAI

PIETŪS

VAKARIENĖ

ĮVAIRŪS

ŽUVIES

PATIEKALAI

GERI VALGIAI ĮVAIRŪS
GĖRIMAI PRIEINAMOMIS
KAINOMIS

810 Chestnut Street
Philadelphia

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone Applegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkelionaitė, Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas, English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editors: Edvardas Sulaitis and Jonas Valaičius. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

mes

vytautas širvydas

Kanadietis korespondentas Maskvoje P. Buckley apie Pabaltijo kraštų išeivius ir jų poveikį nepripažintam kraštų įjungimo į Sovietiją sako: "Their presence abroad is regarded as a determining factor in the question of diplomatic recognition." Žodžiai labiausia tinka Amerikos lietuviams, nes išeiviai kituose kraštuose, net latviai Amerikoje, o estai Švedijoje, įtakos savo vyriausybės neturi. Tai įsirodė Anglijoje, kai svarstyta įšaldyti Pabaltijo kraštų aukso klausimas, Amerikos lietuviams, betgi, stinga tvirtos, galvojančios politinės vadovybės. Čia norisi sakyti, kur sueina keturi laisvės kovotojai, ten išdygsta penki veiksniai, kiekvienas sakąs, jis tautos balsas.

Mūsų veiksmų, senųjų Amerikos lietuvių ALTA nusenęs, o naujųjų VLKas dėvi kaukę: jo narių dauguma pasidarė Amerikos piliečiai, priešai komunistų išsižadėdami politinių saltų su nepriklausomos Lietuvos valstybe, bet, vistiek, girdi, atstovaują buvusioms Lietuvoje partijoms, tarytum, būtų Lietuvos seimas ir vyriausybė! Naujųjų Bendruomenė siekia joti dviem žirgais, politinių ir kultūrinių, o Lietuvos Laisvės komitetas gyvena ne lietuvių lėšomis ir ne laisvas reikšti šių tikrųjų norus. Šie veiksniai posėdžiavo Washingtone: būdingi vieni, be platesnės visuomenės. Priežastį atidengia Maziliauskas Londone einančiame Europos Lietuvoje, įvardindamas gausų skaičių visuomenės žygių kitokiais keliais, negu veiksmų. Maziliauskas pradeda Vienybės redaktorės kelionę į Vilnių ir baigia buvusio Lietuvos generalinio štabo pulk. Lanskoronskio elgesiu Paryžiuje. Čia pridėkime ir pavykusią krepšininkų kelionę į Lietuvą, bei Lietuvos meno žmonių pasirodymus Kanados lietuviams. Veiksniai, aišku, šios visuomenės savo posėdžiuose nenori, nes ji dauguma, o jų mažuma.

Veiksniai nusprendė dar pasidauginti: "Įjungti lietuvišką spaudą į savo bendras konferencijas." Bet jų įjungiamoji spauda tiek pat šviežio oro vengia, kiek ir patys veiksniai, arba tie katalikų Bažnyčios senitūnai, kuriems popiežius Jonas buvo priverstas praverti agiornamento langus, kad išvėdintų amžiais nusenusį orą. Tačiau vistiek po senoveik, kaip Kanados Tėviškės Žiburiai sako: "Visų lietuvių noras yra turėti tvirtą ir vieningą politinę laisvojo pasaulio lietuviams vadovybę." Dabartinės nevieningos vienbalsis nepritartimas krepšininkų kelionei Lietuvon buvo vienbalsiai atmetas su naudingomis tautos ateičiai pasekomis. Tokių sprendimų ir atmetimų neprivalėtų būti! Vadovybė turėtų būti realaus pagrindo, kurį visi lietuviai išeiviai gerbtų. Tame pagrinde, aišku, neprivalo būti draudimas užsienio lietuviui sueiti kultūros keliuose, šių vienašališkumo dabar nežūrint, su Lietuvos lietuviams, kurių pusė jau išaugo sovietų sąlygose ir kurių 13,000 lanko universitetą.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

DĖMESIO: MANIFESTAS!

1967.X.21-22 Washingtonė susirinko veiksniai ir sudarė pseudoiškilmingą Lietuvos nepriklausomybės atstatymo penkiasdešimt metų sukakties manifestą, jau plačiai spaudoje skelbtą, deja, labai liesą manifestą.

I. Sako, buvo didelių ginčų, kas tą manifestą pasirašys. Nuo parašų ir pradėsime: Lietuvos Respublikos Diplomatinė Tarnyba, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Lietuvos Laisvės Komitetas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Amerikos Lietuvių Taryba, JAV Lietuvių Bendruomenė, Kanados Lietuvių Bendruomenė. Matome dvi parašų rūšis: bendrinių ir lokaliųjų įstaigų. Tėra tik JAV ir Kanados Bendruomenės. Kur kitų kraštų LB? Jei jų parašų trūksta, todėl, kad jų nebuvo konferencijoje, tai kaip tada galėjo atsirasti konferencijoje nedalyvavusio St. Lozoračio parašas?

Manifeste sakoma, kad "Lietuvių tauta pareiškia..." Kadangi lietuvių tauta šiuo reikalu pareiškimo nėra padariusi ir negali padaryti, tai ją atstovauja pasirašiusieji. Iš bendrinių veiksmų šioki tokį mandatą šitaip pasirašyti turi Diplomatinė Tarnyba (paveldėjimo keliu) ir Lietuvių Bendruomenė (rinkimų būdu). Visi kiti atstovauja nežinia ką ir neturi pirmenybės prieš pvz. manifestą nepasirašiusių Rezoliucijų Komitetą.

Su tautos atstovavimu yra ne viskas tvarkoje ir dėl veiksmų pasirašytų rezoliucijų, kuriomis buvo skelbiamas atsirišojimas nuo tautos kamieno. Išskyrus kai kuriuos pensininkus, Lietuvoje jau tikrai nėra kiek reikšmingesnės lietuvių grupės, kuri dar dėtų koklių vilčių į užsienio veikiančius politinius išeivių sambūrus. Dabartinės sąlygomis, išeivių dviasnis ryšys su tautos kamieniu galėjo būti išlaikytas tik ypatingomis pastangomis. Deja, išeivijoje buvo klaidinčiai raminamasi nuo tautos atsirišojimo. Tokiu keliu nuėjus, jau nėra pagrindo kalbėti lietuvių tautos vardu.

II. Manifestas pagrįstas 1918.II.16 Lietuvos Tarybos aktu ir 1920.VII.12 Maskvoje pasirašytos taikos sutarties ištrauka, iš tų dviejų dokumentų padaryta išvada, kad

a. -- lietuvių tauta niekada nesutiks gyventi be nepriklausomybės ir

b. -- Sovietų Sąjunga yra kalta agresijos nusikaltimu.

Sakoma, kad "Vasario Sešioliktosios Aktas yra šventas ir galutinis apsisprendimas, laisvam ir nepriklausomam gyvenimui".

Iš tiesų būtų sunku rasti bent vieną sveiką ir sąžiningą žmogų, kurs sakyti tautai esant nereikalingą nepriklausomybę. Visų rasų ir visokių kultūrų tautos visuose kontinentuose siekia nepriklausomą valstybę. Net Tarybų Sąjunga įtakon patekę satelitai, net ir komunistų valdomi, siekia kuo didesnės nepriklausomybės. Dėl lietuvių tautos siekimų galime būti ramūs: pasenusias ir mirštančias kartas pakels naujos kartos, o laisvės troškimas vis užgims iš naujo. Kitokios tėra dvi išėitys: arba tautos mirtis nustaustant ir išmirštant arba kitokioje santvarkoje pastiekus būseną, kuri visiškai pilnai atstotų nepriklausomos valstybės laisvę.

Iš čia eina dabartinės sąlygose lietuvių veikimo uždaviniai ir būdai. Yra kilnu kovoti už laisvę, bet ta kova turi būti tikslinga, prasminga ir tautai naudinga. Po II Pas. karo Lietuvoje vyko karkas, kas galėtų būti vadinama pilietiniu karu ar sukilimu prieš bolševikų valdžią. Kova buvo labai didvyriška, bet tikslo nepasiekę žuvo ir kovotojai ir dar daug kas. Ligi šiol išeivijoje tik bendromis frazėmis ir karštų širdžių jausmais toji kova užsiminama. Bijomasi akis į akį susidurti su balsiu klausimu: ar ta kova tautai buvo reikalinga ir prasminga?

Su šita pačia klaida išėjo į pasaulį ir manifestas. Jo autoriai jau žino, kad nėra vilčių laukti dar vieno neprasmingo sąmysio pačioje tautoje, todėl, lyg platoniškos mėlės žavesių kupini, deklamuoja taip:

Tęsiama 5 psl.

MUMS RAŠO

GELTONOS KASOS
NEBEDEGA...

Mūsų "veiksniai" ir "tarnainiai" paskelbė, jog renkama nauja medžiaga išleisti kapitalinei knygai apie komunistų genocidą Lietuvoje. Mat, Pelėkio knyga "Genocide" pasenusi reikla modernesnės, platesnės, nors Palėkis yra kruopščiai surinkęs genocido (gal tiksliau būtų "klasičid") faktų ir pateikęs juos su nuotraukomis minėtoje knygoje, kuri išėjo su VLKio palaiminimu. Pelėkiui buvo lengviau rinkti faktus DP lageriuose Vokietijoje, negu dabar Amerikoje praėjus apie 27 metams nuo to genocido. Bet, matyt, šis tas

VLIKO PROTESTAS
DĖL DIRŽINSKAITĖS
Atkelta iš 1 psl.

Naudodamasi atsakymoteise. Diržinskaitė sekančią dieną Komiteto posėdyje pareiškė, kad kaip ir kieno vardu turi kalbėti TSRS atstovai, yra grynai TSRS kompetencija ir tai neliečia JAV atstovės.

Tuo reikalas ir pasibaigė. Abejotina, ar VLKio pirminio laiškas turės įtakos kitų Jungt. Tautų Organizacijos nariams tuo labiau, kad VLKas, kurio nariai daugumoje JAV piliečiai, neturi valstybinio pagrindo kalbėti tautos vardu.

Gal būtų buvę efektingiau, jei šiuo klausimu būtų pasisakęs Lietuvos Atstovas Washingtonė.

dirbama, nes Draugas paskelbė lapkr. 3 d. laidoje straipsnį iš tos rengiamos knygos "Sudeginta studentė ir jos kasos" (Kalba buvę partizanai, tik ką pasiekę Vakarus).

Įdomus toje knygoje telgynys: "Ukininkui Liaudanskui gyvam nulūpo odą, sudegino namus. Urbučio namus užėmė ir visą šeimą iš septynių asmenų dar su svečiuosna atėjusiais dviem kaimynais, sudegino gyvus. Rytą kaimynai degesiuose atpažino atostogų atvažiuosius iš Kauno studentės Urbaitytės geltonas kasas".

Tai yra "modernizuotas" faktas: iki šiol buvo manyta, kad enkavedistai tardymo metu rūsiuose kartais lupdavo odą, o kad kautynių pasekoje tai darytų tai jau lyg ir per daug modernu, bet "ultramoderniškas" faktas, kad studentės Urbaitytės "atpažintos geltonos kasos degesiuose". Vadinasi, sudegė mėsa ir kaulai bet ugnis neišveikė geltonų kasų!

Iki šiol buvo manoma, kad plaukai mažiau atsparūs ugniai o štai lyg koks antgamtiškas stebuklas: geltonos kasos išliko sveikos degesiuose! Pavirto pelenais mėsa ir kaulai, o geltonos kasos liko "atpažintos", nes ugnis net jų spalvos nepakeitė!

Jei taip, tai gal netrukus Draugo kunigai paskelbs Urbaitytę šventąja Lietuvos partizanų globėja...

Jei naujojoje, "modernizuotoje" Genocido" laidoje

bus ir daugiau tokių stebuklingų "nedegimų", tai knyga tik sukompromituos jos leidėjus "veiksmius". J. Kl.

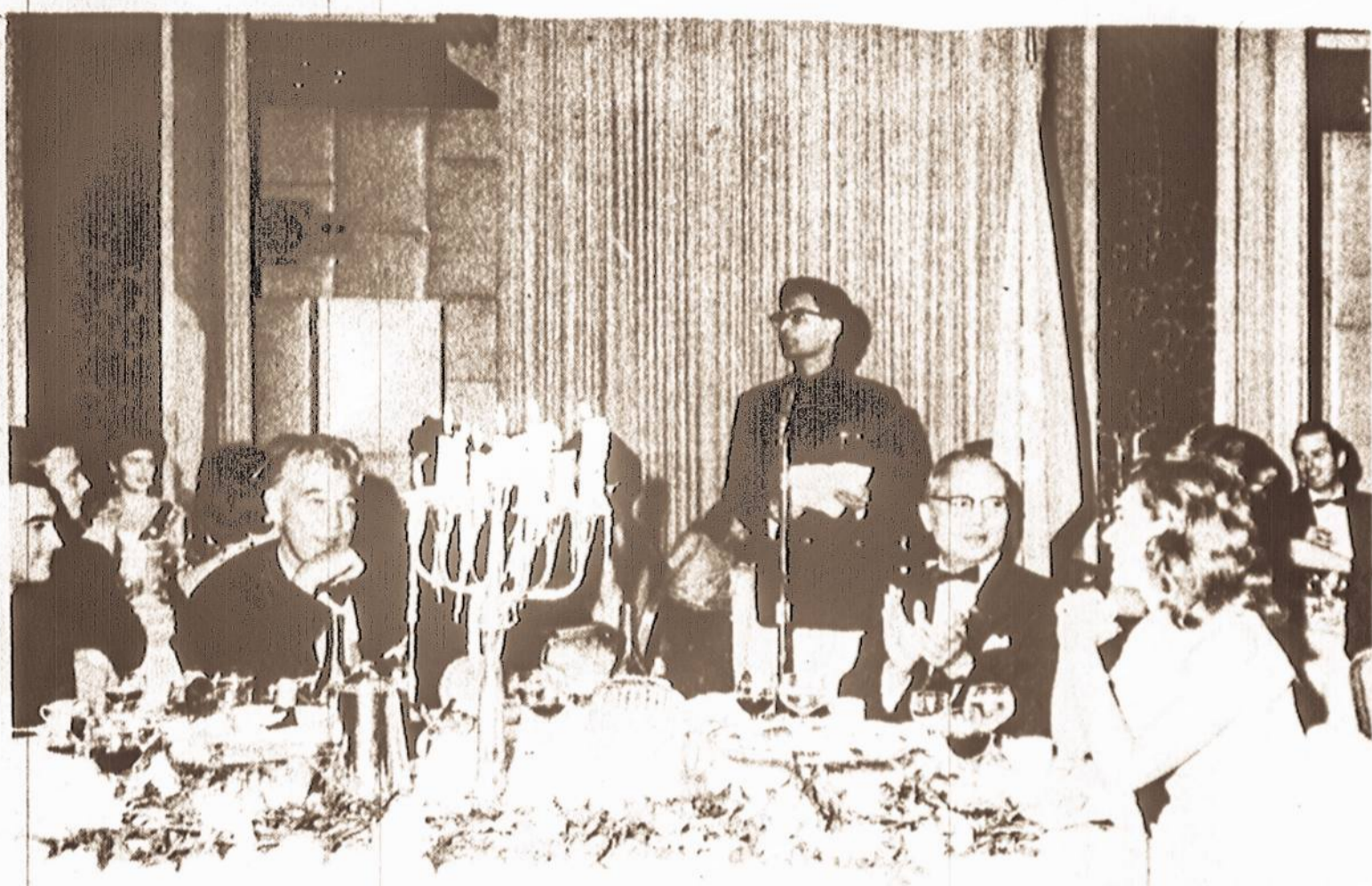
SIR RICHARD BURTON
IR JO BIOGRAFIJA

Anglo Sir Richard Burton (1821-1890), žymas keliautojas po Aziją ir Afriką šiomis dienomis išėjusioje biografijoje "The Devil Drives" iškeliama jo stebinas gabumus pramokti kitų tautų kalbų, jų tarpe ir lietuvių, Arabų tiek pramokęs, kad sėkmingai apsimetė arabu ir įsmuko į jų šventąjį miestą Mekką, į kuri nemahometonui įžengti būdavo mirties bausmė. Sakoma, pramokęs 29 kalbas gerai, o šiaip taip net 40.

Rašydamas neva apie arabą Haji Abdu, bet tikrovėje apie save, sakė: "To a natural facility, a knack of language learning, Haji Abdu added a store of desultory various reading: scraps of Chinese and old Egyptian, of Hebrew and Syriac, of Sanskrit and Prakrit, of Slav, especially Lithuanian...."

Prაėjusiame šimtmeityje, kuriame Burtono gyveno, lietuvių kalba, kaip žinoma, būdavo priskiriama slavų grupei. Burton 1886 išvertė arabų pasakų rinkinį "Tūkskantis ir viena naktis", kurių vertimą ir pirmą laidą 1893 m. lietuviams parūpino Saulės leidėjas D. T. Bačkauskas, buvęs pirmuoju Vienybės redaktorium. Antrą laidą išleido 1903 m.

* Vilniuje dabar yra 30 mašinių pramonės įmonių su 28,500 darbininkų. Prieš karą buvo 16 įmonių su 928 darbininkais.

JUNGTINIŲ TAUTŲ Generalinės Asamblėjos 22-osios sesijos prezidentas C. Mănescu (k.), ir Gen. Sekr. U Thant, kurių garbei prie Jungtinių Tautų dirbantieji žurnalistai surengė balių. Viduryje (kalba) žurnalistų pirm. C. Raghavan.

Jungt. Tautų žurnalistų baliuje su svečiais - (iš kairės) - Valerija Tysliavienė, Bulgarijos ambasadorius Jungt. Tautose Milko Tarabanov, jo dukra, LTSR užs. reik. min. Leokadija Diržinskaitė ir Jonas Valaitis.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

- a. -- Šaukliai į laisvo pasaulio vyriausybes ir parlamentus,
b. ---Šaukliai į Jungtines Tautas,

Ko šaukliai? Nagi, kad sugraudintų vištelę bekertantį maskviškį katiną.

Lietuvos laisvei atstatyti čia nėra nei tinkamas laikas, nei tinkamos sąlygos, nei tinkamos priemonės.

Nepriklausomybės reikalas negali būti pamirštamas. Tik nereikia manyti, kad kiekviena kova su malinais jau yra kova už Lietuvos nepriklausomybę. Nepriklausomybės reikalas yra gyvybinis tautos reikalas, bet ne vienintelis. Yra išdavikiška nieko daugiau nematyti. Pvz., tokiam manifeste nei žodėliu neužsiminti apie nutautimo pavojų neatleistina. Man atrodo, kad nepriklausomybė, tarp kitko, yra rėmai ir sąlygos tautinei kultūrai kurti. Sovietai sako ir kai ką daro dėl tautinių kultūrų klestėjimo. Manifeste reikėjo pasakyti ne tik kad mums reikalinga nepriklausomybė, bet ir kam ji reikalinga. Ir taip pasakyti, kad reikalas būtų aiškus ir saviesiems ir kitataučiams.

Šiaip manifestas nieko naujo neapasako ir nieko neapima vispusiškai. Tai yra per ilgus metus išieivijoje nusistovėjusios ir sustingusios politikos produktas. Tarptautiniuose vandenyse ant šitos meškerės pagauti stambesnių žuvų nėra vilties.

III.

Manifesto autoriai naudojami nesenu atrodančiu apie Lietuvos Karalijos įsteigimą Mindaugo laikais, Lietuvos Karalijos įsteigimas yra neabejotinai reikšmingas faktas,

ligi šiol Lietuvos nepakankamai vertintas. Bet jo nereikia ir pervertinti. Kada Lietuvos Karalija įsisteigė, istorikams pasakyti nebuvo jokių sunkumų. Blogiau būtų pasakyti, kada ta Karalija nustojo egzistavusi.

Labai netikslu būtų Lietuvos Karalijos įsisteigimą tapatinti su Lietuvos valstybės pradžia. Kažkokia valstybinė formacija, kuri anų laikų sąlygose galėtų būti laikoma valstybe, egzistavo jau ir prieš Mindaugą. Yra pagrindo Lietuvos valstybę manyti nesant jaunesne už lenkų ir rusų valstybes. Pvz., Lietuvoje tebėra daugiau kaip 700 piliakalnių. Dauguma jų yra priešmindauginių laikų liekanos. Šykščiai išlikę dokumentai mini organizuotą lietuvių karinę jėgą, pasireikšusią dar tolimais priešmindauginiais laikais.

Klaida manyti, kad lietuvių valstybinė idėja susikūrė ar tai slavų, ar Romos įtakoje. Kryžiaus karų poveikis irgi čia neturėjo įtakos, nes lietuvių valstybinė idėja tikrai yra senesnė ir už kryžiaus karus. Lietuvos valstybės pradžios dar tebereikia ieškoti.

Jau IX amžiuje Lietuvoje egzistavo feodalinų formacijų, kunigaikštijų. Vienos valstybės susidarymas buvo ilgas procesas, atbaigtas Mindaugo. Greičiausia taip ir liksimė be tikslios datos, nors dabar švenčių mėgėjams dėl to ir liūdna.

* Kai žuvies nėra, valgykim vėžį. Talentų neturėdami naujiems anglų kalba veikalams, kartokime kitataučių parašytus senus. Todėl išleista antra laida amerikiečio Noremo "Timeless Lithuania", kurios pirmą laidą Lietuvai vaduoti Sąjunga išleido 1944 m.

STEBĖTOJO PASTABOS

IŠEIVIJOS "MIRAŽAI"

Mažų kraštų politikieriai turi mažą ir politiką. Mūsų kd sąjungos cv pirm. J. Kasulaitis Lietuvių Dienos žurnale iškelia net keturius mūsų išieivijos "miražus": 1) baimė jaunimą užkrėsti mūsiške politika; 2) nuokrypos nuo teisės tvarkos ir disciplinos; 3) asmeninės moralės ir etikos nuokrypos; ir 4) bendradarbiavimas su kraštu. Kokių būdu "nuokrypos" pasidaro miražn. Kasulaitis neparyškina, bet sako, tegul išieivis lietuvis su lietuviu Lietuvoje tol nesiekia susisiekti, kol Maskva nesugrąžins mums priklausomą teisę: "tautinę laisvę ir valstybinę nepriklausomybę". Kadangi taip daryti tik nuoga jėga priverstų, o tokios jėgos autorius nenurodo, bene pats jo straipsnis yra miražas? Pusė dabartinių Lietuvos gyventojų jau sovietų sąlygose gimę ir augę. Daugelis didelio talento ir prasisiekimų žmonės. Nejaug sveika politika iš tikrųjų draustų išieiviams siekti kultūriniai su jais susisiekti?

ŽURNALAS LITUANUS GULI MIRTIES PATALE

B. Drungienė pastebi kad "mūsų laisvės kovos fronte padrikėlių suirutė ir per neapdairumą mirties patale guli žurnalas Litanus, vienintelis anglų kalba informatorius, kas Lietuvoje dedasi. Klausia, "ką justų Chicagon šauklamas Lietuvių kultūros kongresas, jei atvykęs rastų šviežiai supiltą lituanus kapą"? Pasijustų rodos, nei šilta, nei šalta. Dėl neapdairumo pirmiausia kalta pati Litanus redakcija, kuri per 10 metų nematė reikalo apsirūpinti pastovia vairavimo ranka ir neprisiėmė sveikų patarimų iš šalies. Vienybėje nesykį linkėta ieškoti santykių su čia gimusiu mūsų akademiniu jaunimu. O Drauge anuosyk trys mūsų profesoriai davė sveikų patarimų, bet Litanus redakcija nė krusti! Visuomenė gal pabodo kasmet sumesti po 5 tūkstančius studentams, kurie vyrais neauga.

PABALTIO VALSTYBIŲ SKOLOS AMERIKAI

Skola ne žaizda -- neužgis. Po I Pas. karo Lietuvos Amerikoje užtrauktoji skola tebėra knygoje Washington, kur tebepripažįstama ir Lietuvos valstybės buvimas. Tada visas pasaulis iš Amerikos skolinosi -- vřso apie 12-ka bilionų dol. Su nuošimčiais dabar tai sudaro 21-ą bil. Ištikimai savo dalį teatmoka Suomija -- pernai sumokėjo \$352,982.50. Liko dar truputį daugiau 4 mil. Lietuva mokėti nustojo 1932 metais, nors kai kurie Amerikos lietuviai (ir diplomatas B. K. Balutis) manė, kad tai politinė klaida. Kiek garbės dabar būtų Lietuvai, jei ji būtų, iki paskutinių, skolą atmokėjusi, kaip amerikiečių giriamą Suomiją! Lietuva skolinga \$13,806.622; Latvija -- \$15,377,776.04; Estija -- \$37,087,360.81.

A. HARRIMAN APIE TAIKĄ

Amerikos ambasadorium Sovietijai 1943-1946 metais

buves Averell Harriman Look žurnale pasakoja: "Pasaulio taikai daugiausia galima pasitarnauti šalinant, kiek galima, nesusipratimus tarp amerikiečių ir didrusių. Didrusių pusėje didžiausias nesusipratimas yra manyti, būk Ameriką valdo kapitalistinė monopolistų grupė. Amerikiečių pusėje, manyti, būk Sovietijos piliečiai dantis griežia ir tik laukia progos savo valdžią nuversti. Jau aišku, kad didrusių revoliucijai nepavyko išauklėti naują, sovietinį žmogų, laisvą nuo buržuazinių, kapitalistinių ir tikybinų idealų".

VOKIEČIAI STIPRĖJA

Londonė išėjo žurnalisto Welles Hango "The Muted Revolution: East Germany's Challenge to Russia and the West". Pasakoja, kad Rytų Vokietija, po to, kai siena sudraudė savo piliečių bėgimą (pabėgo į vakarus apie trys milijonai) pasidarė, po Sovietijos, žymiausiu pramonės kraštu komunistų bloke. Su pramone, girdi, auga ir vokiečiams įgimtas noras kitus tvarkyti. Sako: "Akademikai ir inžinieriai-mokslininkai vis smarkiau bendrai ima šiauštis prieš politikierišką senąją stalinistų gvardiją ne tikslu susigrąžinti kapitalizmą, bet kurti žmoniškesnį ir demokratiškesnį socializmą. Pagal vokiečių prigimtį, partija palaipsniui iš sovietų politinio įrankio virsta visam blokui mokytoju. Dar neturi pajėgumo ponauti bet vokiečiai stiprėti moka.

BRONYS RAILA VĖL "NUSIRAILIAVO"

Būti žodingu nereiškia būti išmintingu. Tai Raila vėl įrodė, atsiliepdamas apie jį palietusias pastabas Vienybėje. Nori pėdas sumėtyti sūnaus palaidūno, grįžtančio prie vienybiškų idėjų, o grįžimą pastebėjo net tas ištikimas išsigimimo sąjungos pareigū nešėjas "valerijonų lašų" Šimkus. Išvardinęs idėjas apie patriotizmą, tikybos laisvę ir veiksmų silpnųjų pašaipą, Raila pritarimo kepurę nusiima ir Vienybės puoselėtai idėjai - krepšininčių kešionei į Lietuvą. Nevėsišai gal malonu gerti iš šulinio, kuri pirmą spiaudė, bet, Railos žodžiais, žmogus negi gali išsųk pataikyti į "teisingą sanatoriją" pasveikti ir išgyti iš galvojiimo, būk fotografijos idėjimas į laikraštį, ar rašinys reiškiąs ne skaitytojams informavimą, bet "gynimą" prieš ką tai, ar "reklamavimą" dėl ko tai. Raila ir vėl lipdė juoda, bet tas puodas nelaiko vandens.

KO VERTI DRAUGO PREMIJUOTI LEIDINIAI

Draugas skelbia jau 17-tą metinę literatūros premiją. Neturėdami literatūros kritikų, nežinome, kurią vietą mūsų tautos literatūroje šie Draugo leidiniai užima: apatinę, aukštutinę ar vidurinę? Ir ar yra juose srovių: realizmo, romantizmo, fantazijos? Ar juos rašė talentai, ar raštininkai? Ar ieško kas skaityti, o gal leidžia laiko dulkėms ramiai kloti? Kas žino? Nei Aidų žurnalo, nei Draugo kultūros priedo redaktoriai nežino, o Metmenų bendradarbiai, rodos, leidinius ignoruoja tylėjimu?

Nemunas prie Kauno senamiesčio.

Neries ateitis

KUR VILNIUS GAUS VANDENS, KAI NERIS TEKĖS Į MINSKĄ?

Daug dainų sudėta apie mūsų upes, daug jų skirta gražuolei Neriai. Ir senojo Vilniaus piešiniuose bei raiziniuose, ir naujose foto nuotraukose — visur pamatysime Nerį. Pradedant nuo Buivydių miestelio ties Baltarusijos TSR, Tarybų Lietuvos teritorija nusidriekia 234 km ilgio mėlyna Neries juosta, vinguriuojanti tarp pušynų ir kalnų. Piliakalniai ir senųjų gyvenviečių liekanos, nuostabi vaizdai nuo gausių atodangų, stauri paupio fakelėliai vilioja turistus. Srauniomis Neries rėvomis džiaugiasi vandens sporto mėgėjai, o jos gėlmėmis iš mūsų ežerų tyliai išplaukia unguriai, ataina neršti žiobriai ir lašišos. Tokia Neries romantiška, tokia ją mato paupio gyventojai, tokia ji mėnesienos naktimis, klausantis lakštučių žiulbėjimo.

Bet yra ir kita Neris. Upė, kuri teikia vandenį pramonei, papildo požeminio vandens išteklius, atlieka sanitaro pareigas. Žiūrint vandens ūkio darbuotojo akimis, Neris — didelis paviršinio vandens šaltinis, kuris jau dabar teikia vandenį Vilniaus, Jonavos ir Kauno pramoniniams objektams, pamaitina kai kurias Vilniaus ir Kauno vandenvietes, iš kurių flekiamas vanduo šių miestų gyventojams. Į Nerį vien tik Vilniaus miesto ribose kas dieną patenka apie 317000 m³ nutekamojo vandens, užteršto įvairiomis pramonės ir buities atliekomis. Jas Neris kelyje perdirba, mineralizuoja, nuklempina. Vidutinis Neries debitas (nutekamojo vandens kiekis) ties Vilniumi — 115 m³/s. Sausais metų laikotarpiais jis sumažėja iki 40—50 m³/s. Pagal vandeninumą, ilgį ir baseino plotą Neris užima antrą vietą respublikoje.

Ilgus metus Neris tekėjo, atkreipdama žmonių dėmesį vien tik savo grožiu. Bet pasikeitė laikai. Intensyvus pramonės ir žemės ūkio vystymasis šiandien jau kelia kitus uždavinius. Verčia nagrinėti, kaip išnaudoti upę vandens tiekimui, energetikai. Į ją atkreipė dėmesį ir mūsų kaimynai baltarusiai.

Neries versmės yra Minsko srityje, apie 90 km nuo Minsko. Baltarusijos TSR sostinė stovi prie mažai vandeningos Svisločės upės, kurios debitas sausais metais krinta iki 2 m³/s. Lietuvos vandenys iš miesto teritorijos, taip pat avariniai nutekamieji vandenys sudaro šioje upėje antisanitarines sąlygas. Iškilę reikalas apvandeninti Svisločę iš gretimųjų upių baseinų, Baltarusijos TSR projektavimo institutas „Belgospromekst“ išnagrinėjo nuotakio permetimo galimybes iš Berezinės (Dnepro intakas), Nemuno, Pličės, Neries ir kitų upių. Šio instituto duomenimis, efektyviausiu ir ekonomiškiausiu variantu pasirodė Neries variantas. Ties juo ir buvo apsisota, sprendžiant Minsko aprūpinimą vandeniu. Pagal šį variantą žemiau Neries intako Ilijos numatoma pastatyti nuotakį reguliuojančią užtvanką. Iš čia vanduo vamzdžiais bei kanalais bus paduodamas į Svisločę per Zaslavlio tvenkinį. Numatoma šiais hidrotechniniais įrenginiais permesi 15—20 m³/s vandens. Įgyvendinus projektą, Neryje ties Vilniumi sausais metais debitas sumažės apie 15%. Minimalūs debitai vasaros—rudens metu sudarys 51,5 m³/s, o žiemą — 25 m³/s.

Natūraliose sąlygose 39 metų laikotarpyje (1923—1962 m.) Neries mėnesio vidutiniai debitai ties Vilniumi atskirais metais siekė 37 m³/s žiemos metu ir 43 m³/s vasaros metu. Tuo būdu šis projektas numato Neries nuotakio reguliavimo keliu padidinti minimalius debitus atitinkamai iki 45 m³/s ir 51,5 m³/s. Vandens nukreipimas iš Neries į Svisločę turės įtakos Neries savaiminiam apšilumui, sanitarinei būklei.

Vystantis pramonei Vilniaus ir Jonavos miestuose, o taip pat gretimuose su upe rajonuose, didės vandens poreikavimas iš Neries, jos apkrovimas nutekamaisiais vandenimis. Todėl visus domina klausimas, ar užteks Neries nuotakio mūsų respublikos poreikiams? Pagal vandens ūkinius skaičiavimus atrodo, kad Neries vandens resursai, apvandeninus Minską, patenkins pramonės mazgų, esančių Neries pakrantėse, poreikius iki 1980 m. Tolyjeje perspektyvoje Neries vandens atsargas respublikos teritorijoje bus galima padidinti, reguliuojant nuotakį Naručio ežere, Zeimenos baseino ežeryne ir pačioje Neryje.

Praeis 3—4 metai, ir Neries aukštupio vandenys, tūkstantčius metų tekėję į vakarus, pasuks į pietus. Pagirdę Svisločę, jie pateks į Dneprą, suks Dnepro hidroelektrinių turbinas, plukdys laivus, drėkins stepes ir įsilies į Juodąją jūrą. Taip mūsų dienomis vandenys tampa tarp-respublikinių problemų objektu, turi tarnauti žmogui jo tolesnio progreso kelyje.

R. Darškus

LTSR Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos
Vyriausiosios vandens išteklių naudojimo
ir apsaugos valdybos viršininkas

NEMUNAS tiesia rėnka, DNIEPRUI

(IŠ "MOKSLAS IR GYVENIMAS")

Nemunas, Lietuvos upių tėvas ir viena pagrindinių Baltijos jūros baseino upių, jau seniai žinomas kaip vandens kelias. Senoviniuose metraščiuose (Romos popiežiaus Inocento IV 1253 m. laiškas) aptikta, kad Nemunu jau tada vyko intensyvi prekyba, nors jai ir labai trukdė Kryžiuočių ordinas. Po Zalgirio mūšio 1410 m., galutinai sutriuškinus ordiną, prekyba Nemunu vėl pagyvėjo. XV—XVI a. Nemunu buvo gabenamos prekės didelėmis tais laikais valtėmis, kurių talpa siekė 1500 t, jos būdavo 50 m ilgio, 5—7 m pločio, jų grimzlė siekdavo iki 1 m.

Tokios valtys, prikrautos prekių, pavasariais iš Nemuno aukštupio rajonų plaukdavo į Klaipėdą, Karaliaučių, Gdanską.

Intensyviai laivininkystei natūrali Nemuno tėkmė ne visur tinkama. Aukštupyje, kuris taip pat yra ir seniausia geologiniu atžvilgiu dalis ir kurio nepasiekė paskutinisis apledėjimas, Nemunas teka plačiu slėniu, gausiu senvagiu; čia nuotakis nežymus — vidutiniškai apie 20 cm/km. Šioje dalyje Nemunas gana gilus — 3 ir net 4 m. Upės vagos plotis aukštupyje svyruoja nuo 150 iki 280 m. Tokios sąlygos yra palankios vandens transportui vystyti. Todėl atkarpoje nuo Stolbcų iki Gardino vandens transportu jau seniai naudojamas.

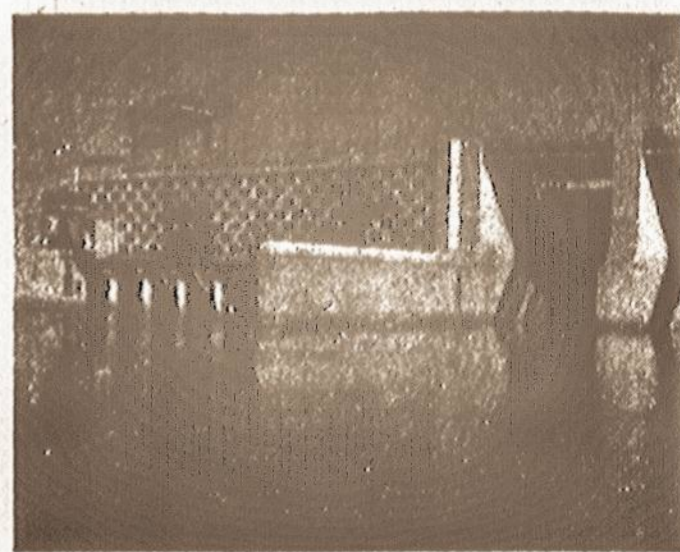
Vidurupio atkarpoje, žemiau Gardino, laivininkystei žymiai blogesnės sąlygos. 30-kilometriniame upės atkarpoje, netoli Gardino, aptinkamos pirmosios rėvos: upės vagoje daugybė didelių akmenų, kai kada vos pastebimų, kurie sielių transportavimui ir ypač valtims kitados yra pridarę daug nemalonumų. Tokios rėvos aptinkamos ir žemiau, o kai kurios jų jau dabar užtvindytos Kauno vandens sągyklos.

Vidurupio atkarpoje Nemuno vaga labai vingiuota, ypač Alytaus—Birštono rajone, kur Nemunas tarytum klaidžioja, dažnai keičia savo vagos kryptį, sudarydamas kilpas. Didžiausia plačiai žinoma Birštono kilpa.

Nemuno žemupyje, žemiau Kauno didžiausią kliūtį laivininkystei sudaro seklumos ir gausios salos.

Pirmieji bandymai sujungti Nemuną su Dniepru buvo padaryti antroje XVIII a. pusėje. Lietuvos magnatas Oginskis, kuris valdė didelius žemės plotus Poliesėje, panaudodamas savo baudžiauninkų darbo jėgą, 1765 m. pradėjo statyti vandenskyrinį laivuojamą kanalą tarp Jaseldos, Pripetės intako, ir Sčiaros, Nemuno intako. Statyba užtruko iki 1804 m. Kanalu iš esmės buvo gabenamas miškas iš Pripetės baseino į Vokietiją.

Vandenskyrinis baseinas buvo 55 km ilgio, o visa „Oginskio sistema“, įskaitant Sčiaros atkarpą, Jaseldą, vandenskyroje esančius ežerus ir patį kanalą, sudarė 348 km. Čia buvo pastatyta 18 užtvankų ir 10 šliuzų. Pirmojo pasaulinio karo metu dalis sistemos buvo su-

Tvenkinys prie elektros stoties.

griauta. 1923—1939 m. Lenkijos vyriausybė palaikė vietinę laivininkystę ir kanalą iš dalies remontavo, tačiau dabartiniu metu kanalas laivybai netinkamas ir nenaudojamas.

Pirmieji bandymai panaudoti Nemuną energetiniams tikslams buvo padaryti 1909 m., kai prof. I. Merčingas „Rusijos vandens energijos tyrimo komisijai“ pateikė Nemuno energijos panaudojimo Birštono kilpos rajone projektą. Komisija projektą teigiamai įvertino, netgi buvo pradėti tyrimo darbai, tačiau juos nutraukė pirmasis pasaulinis karas.

Siuo metu panaudoti energetinius Nemuno resursus, kaip ir sujungti Nemuną su Dniepru, tapo žymiai lengviau dėl techninių sąlygų ir politinių priežasčių: Nemunas—Dnieprus bus vidaus vandens magistrale ir galingu elektros energijos šaltiniu.

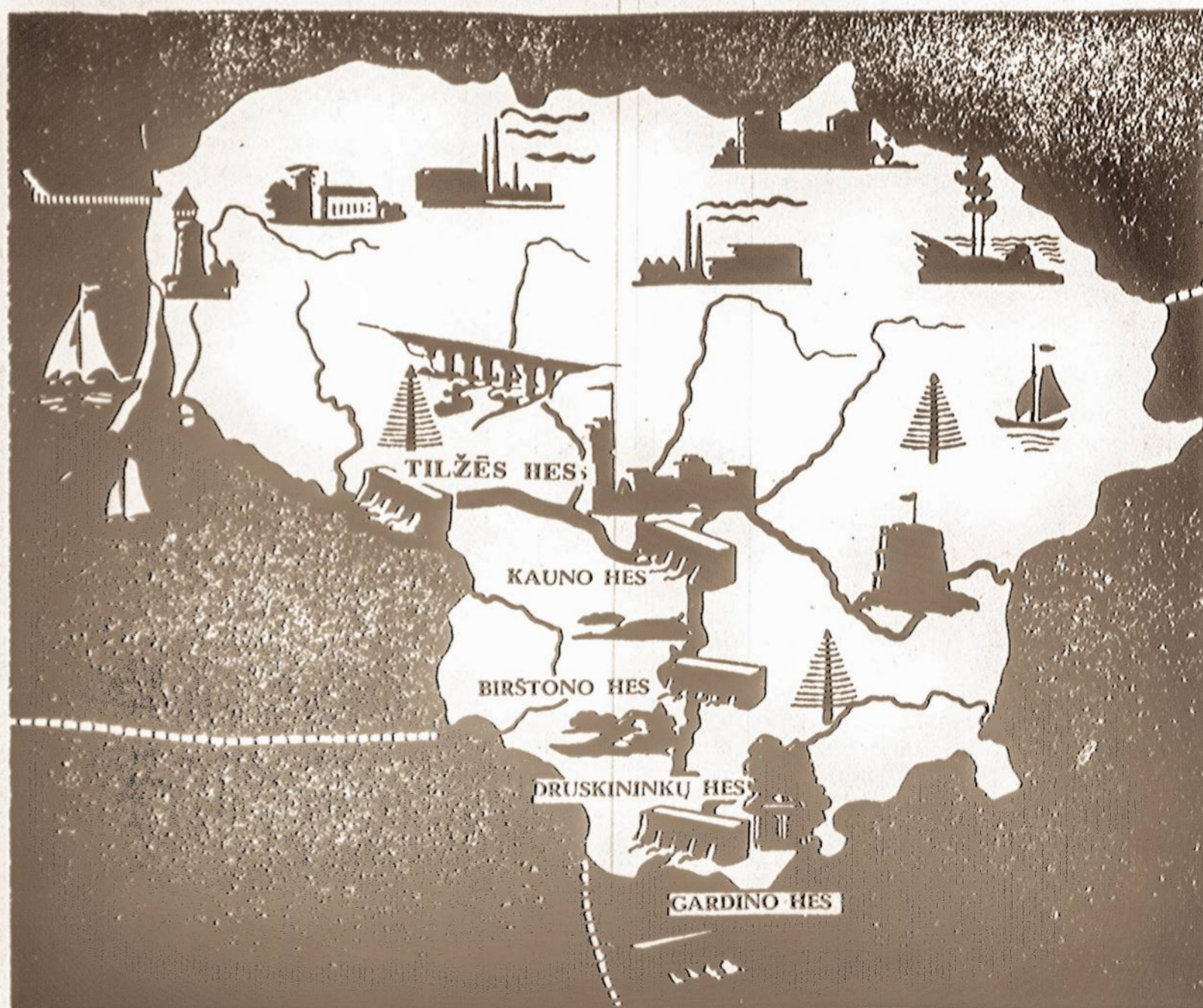
Nemuno—Dniepro vandens kelio reikšmė milžiniška, ypač Lietuvos respublikai. Numatoma, kad, be tranzitinio transporto, per metus Nemunu bus pervežama ne mažiau kaip 9 mln. t vietinių krovininių. Be abejo, vandens kelias taps ir keleivių susisiekimo magistrale — Klaipėda, Jurbarkas, Kaunas, Alytus, Druskininkai taps visąsąjunginės ir tarptautinės reikšmės uostais.

Tiesiant Nemuno—Dniepro vandens kelią, atsiveria nuostabi perspektyva laivybai vystyti ir kitose Lietuvos upėse. Pirmiausia pagerės laivininkystei sąlygos Nevėžyje iki Kėdainių, kur baigiama statyti didelė cheminių trąšų gamykla. Ateityje numatoma nutiesti vandens kelią Nevėžiui iki Panevėžio. Ne mažiau laivininkystei svarbu įsivientinti Nerį, pirmiausia iki Jonavos, o vėliau ir iki Vilniaus ir net toliau.

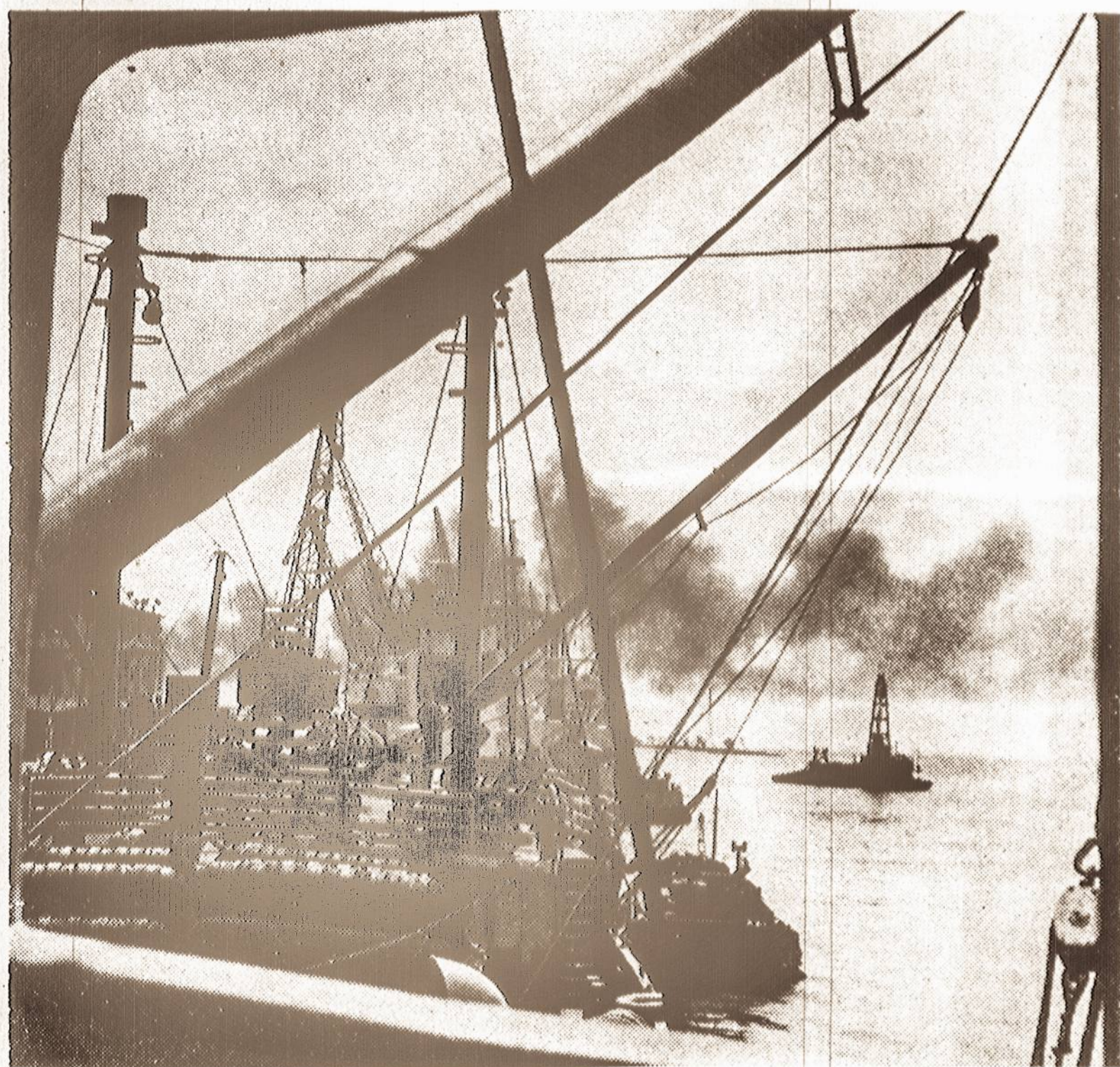
Lietuvos upeiviai galvoja ir apie kitų upių, Nemuno intakų — Dubysos, Jūros, Minijos — įsivainimą.

Gilivandeniam keliui Nemune sukurti turi būti pastatyti hidromazgai su šliuzais ir hidroelektrinėmis. Pagal schemą numatyta pastatyti 6 hidroelektrines, iš kurių šiuo metu veikia viena — Kauno.

Tęsiama 7 psl.

Žemėlapyje parodomas Lietuvos hidroelektrinės stotys prie Nemuno.

Klaipėdos žvejų uoste.

Klaipėda sparčiai auga

Vienas sparčiausiai augantis Lietuvos miestas šiandien — Klaipėda — svarbus pramonės, prekybos, jūrų žvejybos, naujų statybų ir kultūros centras. Gyventojų skaičiumi Lietuvoje turįs 133,000 gyventojų.

Klaipėda garsėja dideliu, mechanizuotu prekybos uostu — vienu didžiausių Pabaltijyje. Čia kasdien kraunami dideli jūrų laivai, iš Sovietų uostų, Vokietijos, Suomijos, Anglijos, Prancūzijos, Italijos, Artimųjų Rytų, Kubos ir kitų Amerikos kontinento valstybių.

Šiandieninė Klaipėda turi didelį jūrų žvejybos uostą, modernų laivyną, kuris pasiekia tolimiausius žuiklės rajonus, Kanados ir Afrikos pakrantes. Turi solidžią, toli žinomą laivų statyklą, stantančią vidutiniuosius ir didžiuosius žvejybinius laivus. Klaipėdiškė „Baltija“ tik baigė statyti kaimynams latviams didį žvejybinių laivų — šaldytuvų „P. Stučka“. Kol ji, Latvijos žvejai atsistė, pabaigtas ir dar vienas didysis žvejybos laivas.

Dabar lietuvių laivų konstruktoriai ir inžinieriai ruošiasi statyti naujo tipo didžiuosius žvejybos laivus. Jie turės gamybinius įrengimus žuvis atliekoms perdirbti ir pašarinius miltus, o taip pat specialius ikrų skyrius.

Į Klaipėdos uostą atplaukė nematyto didumo karavanas: du galingi jūrų vilkikai atplukdė gelžbetoninį doką. Pakeltui iš Juodosios jūros dokas apkeliavo aplink Europą. Tai patis galingiausias iš visų iki šiol Klaipėdos laivų remonto įmonėse turėtų įrenginių.

Iš Klaipėdos išplaukė beveik 400 vidutinių ir didžiųjų žvejybos laivų — tolimuose jūrų žuiklės rajonuose. O juk didžiojo žvejybos laivo įgula dabar per metus sužvejoja iki 100,000 dvigubų centnerių žuvis. Per išstisus 1938 metus visi Klaipėdos žvejai pajėgė sugauti tik 38,000 dvigubų centnerių žuvis. Siemet per 7 mėnesius klaipėdiečiai jau sugavo 1,700,000 dvigubų centnerių žuvis, 38,000 ir 1,7 milijonai.

Lietuvos žvejai Baltijoje, Šiaurės jūroje ir Atlanto vandenyne per metus sugauna daugiau kaip pustrėčio milijono dvigubų centnerių žuvis. Pagal žuvis sugavimą Lietuva jau seniai aplenkė daugelį jūrinių valstybių.

Uostamiesčio įmonės paruošia 260 pavadinimų įvairiausių žuvis gaminių. Paskutinė žuvis kulinarų naujiena — ruletai iš ryklienos.

Klaipėdos konservų fabriko specialistų pasiūlymu, ruletai iš ryklienos gaminama karšto rūkymo būdu. Ryklių degustacinė komisija gerai įvertino naują produkciją, gyrė tiek ryklienos ruletu išvaizdą, tiek skonį.

Lietuviški žuvis produktai pasaulinėje rinkoje vertinami. Žuvis gaminiai su Klaipėdos įmonių ženklų eksportuojami į 16 valstybių. Šaldytą, sūdytą, rūkytą žuvį perkasi Vokietija, Mongolija; daugeliui šalių žuvis gabinama tiesiog iš žuiklės rajonų. Į Jungtines Amerikos Valstijas patenka klaipėdiečių sugautos krevetės.

1946-asis metais sugriauta Klaipėda teturėjo 70,276 kvadratinus metrus gyvenamojo ploto. Tūkstančiai butų

netiko gyventi. Dabar čia pastatyta 550,100 kvadratinų metrų gyvenamojo ploto. Vien per puspenktų metų — 7,352 nauji butai. Pastačius naują namų statybos kombinatą, bus statoma dar sparčiau. Šiuo metu į Klaipėdą baigiama nutiesti gamtinių dujų vamzdžiai. Uostamiesčio pramonė ir gyventojai naudosis pigiu kuru iš Ukrainos.

Jaunieji klaipėdiečiai gavo dar vienus 1,280 vietų vidurinės mokyklos rūmus. Dabar yra keturiolika vidurinių mokyklų, dvi mokyklos-internatai ir šešios pradžios bei aštuonmetės. Moksleivių — 21,989. Juos gyvenimui ruošia 1,100 pedagogų.

Be dramos teatro, liaudies operos ir kultūros namų, Klaipėdoje yra daug klubų. Erdvų, jaukiai įrengtą naują klubą neseniai statybinkai perdavė prekybos uosto darbininkams ir tarnautojams. Itin daug sportinių klubų ir įrenginių, nes Klaipėdoje dabar susibūrę 62 sporto kolektyvai, 32,000 sportininkų.

Pradėjus dirbti savaitėje penktas dienas, daugiau dėmesio ir lėšų skiriama savaitgaliai, plečiamos Girulių, Melnragės, Smiltynės ir kitos artimiausios vasarvietės. Savo ruožtu, mieste baigiamas įrengti dar vienas originalus lietuviško alaus baras „Putai“, o viename naujųjų kvartalų — 270 vietų restoranas-kavinė. Artimiausiais metais bus įrengta jauki „Medžiotojų užėiga“, restoranas „Klaipėda“, „Undinė“ ir „Žuvėdra“, didelė kavinė Smiltynėje.

Kas gi dar statoma Klaipėdoje? Nauji cechai celulozės-popieriaus kombinatai, tekstilės ir būtinio aptarnavimo įmonėse, modernus pieno kombinatas, laivų remonto įmonė, kuri bus viena didžiausių ir pajėgiausių Šiaurės Vakarų Europoje.

Tad tokia šiandien Klaipėda, turinti gražią dabartį ir perspektyvas rytdienai.

JUOZAS JUREVIČIUS

SVARSTĖ DUJŲ TRANSPORTAVIMĄ

Vilniauje įvyko Tarptautinės gazifikavimo sąjungos dujų transportavimo komiteto pirmasis posėdis. Ši sąjunga įkurta 1930 metais Europos valstybių iniciatyva. Dabar į ją įeina Amerikos, Azijos ir Europos kraštai.

Posėdyje komitetas numatys darbo programą 1967-1970 metams, apsvarstys dujų transportavimo problemas, techninius klausimus, susijusius su 2 — 2,5 metro skersmens stambiausio pasaulyje dujotiekio Sibiras — Tarybų Sąjungos Centras tiesimu.

Paryžiuje baigėsi tarptautinė konferencija, skirta polimerų taikymui statybinėse konstrukcijose. Dalyvavo apie 250 specialistų iš visų pasaulio valstybių, buvo ir du Lietuvos mokslininkai: Kauno Politechnikos instituto Vilniaus filialo statybinių konstrukcijų katedros vedėjas technikos mokslų daktaras A. Kudzys ir inžinierius R. Garalevičius. Papasakojo, kad kelionė į konferenciją padėjo toliau plėsti ryšius su daugelio kraštų specialistais.

NEMUNAS ...

Atkelta iš 6 psl.

Pirmoji žemupio sandūra ir stambus hidromazgas Nemune bus Jurbarko hidromazgas. Numatoma, kad hidroelektrinė bus derinamojo tipo, lengvos gražios konstrukcijos. Jos turbinos bus dvigubai galingesnės už Kauno HES. Jurbarko hidromazgo patvanka sieks žemutinį Kauno hidroelektrinės bjefą. Tai palengvins Kauno HES, Petrašiūnų VRES darbą, pagerins sąlygas vandens keliui Nevėžiu iki Kėdainių ir bus išspręsta oile kitų klausimų.

Ten, kur baigiasi Kauno hidroelektrinės patvanka, bus pastatyta aukščiausia užtvanka ir didžiausia hidroelektrinė Lietuvoje — Birštono HES. Užtvanka Nemuno lygi pakels 35 m, susidarys vandens saugykla, kurios vandens paviršiaus plotas sieks apie 140 km², tūris 840 mln. m³.

Birštono hidromazgo patvanka išsilies paties Nemuno ir kairiojo jo intako Peršėkės slėniais. Pastarosios slėnyje bus užtvindyta 4160 ha žemės, tame tarpe 2400 ha ariamos. Vandens saugykla Peršėkės slėniu vietomis išsilies iki 5 km pločio, tačiau gylis bus nežymus, daugiausia apie 4—5 m. Siekiant apsaugoti nuo užtvindymo didelius derlingų žemių plotus, numatoma patogioje vietoje ant Peršėkės pastatyti užtvanką, kuri atskirs Peršėkės slėnį nuo Birštono vandens saugyklos, o Peršėkės baseino nuotakis siurbliais iš dalies bus perpumpuojamas per užtvanką, iš dalies — į kaimyninį Žuvinto ežerą, Šešupės baseiną.

Pastaruosiu metu, įjungus Lietuvos energijos sistemą į vieną Šiaurės Vakarų energijos sistemą, ypač išauga hidroelektrinių vaidmuo, nes jos tiek energiją sistemai tomis valandomis, kai labiausiai jos reikia. Esant ribotiems vandens resursams, šį vaidmenį perima vadinamosios siurblių-akumuliatorių hidroelektrinės. Tai tokios hidroelektrinės, kurios, esant laisvai energijai sistemoje, perpila vandenį iš apatinio bjefo į viršutinę vandens saugyklą ir ją panaudoja tada, kai trūksta energijos. Tokia užduotis numatoma ir Birštono hidroelektrinei.

Kol kas galutinai nenuspręsta nei hidromazgo komponavimo, nei eilė kitų techninių klausimų. Šiuo metu peržiūrimi ir kiti variantai, jų tarpe ir

derivacinis Birštono hidromazgo komponavimas, tačiau aišku viena, kad Birštono hidroelektrinė, kurios galimumas numatomas iki 600 tūkst. kilovatų, esant bet kuriam variantui, bus Nemuno kaskados pasididžiavimas.

Paskutine Nemuno kaskados pakopa Lietuvos TSR teritorijoje bus Druskininkų hidromazgas. Savo galingumu Druskininkų HES bus artima Kauno HES. Jos vandens saugyklos didesnė dalis jau bus Baltarusijos teritorijoje. Visos Nemuno hidroelektrinės kasmet duos respublikai apie 1,9 mlrd. kilovatvalandžių elektros energijos, o tai reiškia, kad įsisavins Nemuno vandens resursus, tik hidroenergijos teks 650 kilovatvalandžių kiekvienam respublikos gyventojui.

Labai svarbus yra pirmasis hidromazgas ant Nemuno—Mastų hidromazgas ir jo vandens saugykla. Jo sandūra parinkta kiek žemiau Ščiaros žočių, todėl patvanka apims tiek Nemuno, tiek ir Ščiaros slėnį, sudarydama didžiulę vandens saugyklą, pajėgią sulaukyti abiejų upių pavasario potvynio nuotakį. Sukauptas pavasario potvynio vanduo bus panaudotas vasaros metu. Tai garantuos tiek šios, tiek ir žemiau esančių hidroelektrinių elektros išdirbį. Šitaip reguliuoti nuotakį numatoma ne tik Mastų, bet ir Birštono vandens saugykloje. Reguluojant nuotakį, pagerės jo metinis pasiskirstymas, išnyks potvynių pavojus panemunės miestams ir gyvenvietėms, jų tarpe ir Kaunui.

Esant didelėms vandens saugykloms ir intensyviai laivininkystei, panemunės miestams susidarys puikios perspektyvos įvairios rūšies pramonei, vandens sportui ir turizmui vystyti.

Tokios perspektyvos atsivers Lietuvos dirbantiesiems.

Nemuno—Dniepro vandens kelias — artimiausios ateities dalykas. Jau dabar užbaigta arba baigiama 60% šio kelio ilgio. Teliaka pastatyti 6 hidroelektrines, keletą laivybos hidromazgų Pripetėje ir Nemuno žemupyje, pagerinti laivininkystei kelią vandenskyros dalyje ir Nemuno—Dniepro vandens kelias atgis visu savo grožiu.

Tai mus jaudinanti problema. Ją įgyvendinti padės visa tarybinė liaudis.

M. LASINSKAS
Technikos mokslų kandidatas

Tarptautinės spaudos draugystėje

Jonas Valaitis

Rockefelleris nuveikė daug gerų darbų. Vėliau jam padėjo jo sukrautieji kapitalai. Bet New Yorkui, po Rockefellerio meninio centro, Radio City, geriausią darbą atliko nupirkdamas žemę Jungtinėms Tautoms, kur dabar gyvenimas verda daugiau negu bet kur kitur ant šio žemės kamuolio. Verda jis visai. Politikoje, kultūroje, santykių užmezgime. Čia yra daugiau žinių apie bet kurią valstybę, negu bet kur kitur, išskyrus tą valstybę, kurioje žinios gimsta. Bet dažnai jos gimsta Jungtinėse Tautose, o tik tada atsiranda vienos ar kitos valstybės sostinėje...

Tuose milžiniškuose rūmuose alkūnėmis trinasi ne vien posėdžių salėse; artimieji ir patys tolimiausi nuo artimųjų; kalbasi draugai, kalbasi priešai. Draugai susipyksta, priešai susidraugauja. O jau informacijai! Daugiau negu bet kas galėtų į paprastą žmogaus galvą sutalpinti!

PAŽISTA LIETUVIUS

Susitinki žmogų iš tolimos Azijos, pusiau geltoną, jis tau papasakos apie Lietuvą daugiau, negu gali tikėtis. Susitinki juodžiausią afrikietį, jis tau papasakos apie Lietuvos atsparumą, duodanti jiems įkvėpimo... Susitinki amerikietį, britą ar prancūzą, jis, paminėjęs Pabaltijį, pasidžiaugs, kad jis prieš kiek laiko buvęs Balkanuose ir jais susižavėjęs... Kai kurtiems Baltija ir Balkanai tiek artimi, kaip kai kuriems mūsų dar vis sunku atskirti Japoną nuo kino.

Tarptautiniuose rateliuose lietuvių mažai. Iš lietuvių spaudos tik Vienybės Salomėja Narkėliūnaitė ir Draugo - Ona Labanauskaitė ten maišosi.

Norint ten būti, reikia daug kantrybės, nervo, kontaktų ir didelės tolerancijos. Žinoma, reikia, tarp kitko, ir kredencialų, kur įdomu, įlįsti, ir "pašnipinėti". Žinių ten daug, apie viską...

Jungtinėse Tautose yra lietuvių tarnautojų. Bet jie ten dirba ne kaip lietuviai. Dirba kaip kvalifikuoti asmenys.

Susitikti ten galima su visais pro duris praėjusiais. Jei ne posėdžių salėse, tai kafeterijoje, bare, vienam ar kitam liuksusiniame delegatų restorane, bibliotekoje, kuriai vadovauja Vilniaus universiteto mokslinės bibliotekos direktorius dr. Levas

Vladimirovas. Jo žinioje keletas šimtų tarnautojų. Tai daugiau negu didelis kaimas, mažiau, negu mažas miestelis... Jo artimiausios pagelbininkės - sekretorės - japonės ir visokių kitokių tautybių moterys ir vyrai.

DIPLOMATAI IR SPAUDA

Be tiesioginių pareigų, korespondentai dalyvauja ir įvairiuose priėmimuose, kuriuos rengia sesijų metu J. T. paskiros delegacijos. Nėra to vakaro, kad nebūtų kokios nors pramogos, bet išskilmingiausias yra korespondentų ballus, skiriamas sesijos pirmininko ir gen. sekretoriaus garbei. Anksčiau savo didumu pralenkdavo tik sesijos pirmininko ir gen. sekretoriaus metiniai ballai, bet dabar, taupymo sumetimais, jau jie neberengiami.

J. T. korespondentų ballus eilę metų vyksta Pierre viešbutyje, smarkiai prašmatniam viešbutyje.

Kai iš Lietuvos į Ameriką atvyko buvęs Lietuvos prezidentas Antanas Smetona, jam priimti surengėme bankietą šlame viešbutyje.

Bankiete keliolika šimtų dalyvių - diplomatai maišosi su spauda. Afrikos juodžių karaliukai grabsto šiaurietes blondines šokiams... Indijos Maharadžos filosofuoja apie indų ir lietuvių kalbų panašumus. Stebėtinai jų draugiškumas lietuviams, didesnis negu tikėtum!

"Skryningo" į pramogą jokio nebuvo. Bet, jei kas norėjo sau nepakenčiamos valstybės atstovą įžeisti, buvo proga. Tačiau šiame balluje tokiomis progomis niekas nesinaudojo. Turbūt todėl, kad čia nebuvo kai kurių lietuvių laikraščių redaktorių! Leokadija Diržinskaitė šoko su kuo tik norėjo, įskaitant ir ne jos pažiūrų ar politinių įsitikinimų asmenimis.

Su delegatais, korespondentais, laikraščių atstovais besikalbant atrodė, kad asmeniškasis kontaktas, pažintys, draugiškumas ir žmoniškumas reiškė daugiau negu milijonų parašų rezoliucijos, protestai, nutarimai, pageidavimai. Žmonės gyvena gyvenimu, laikraštiniškai gyvena jų pergyvenimais, o atstovai daugiau pasikliauja laikraštiniškais, kurie gyvenimą seka, iš jo pragyvena.

SPAUDOS ŽMONĖS DAUG PATIRIA

Buvo daugelio tautybių korespondentų. Kiekviena tauta ir valstybė turi savo žūsi-

kundimų, bėdų, nelaimių, stekimų, laimėjimų. Susitiksi vokiečių kilmės "memelanderi" - tas lietuviams labai draugiškas... Jei lietuviui atsižadėtų Memelando, atseit Klaipėdos. Susitiksi lenką, jo nuomone, pati laimingiausia valstybė pasaulyje būtų Lenkijos - Lietuvos unija... Jeigu ir nebūtų viena valstybė, kad... nereikėtų pretenzijų į Vilnių, kuris esąs lenkiškas...

SUSITIKIMAS SU WALTER CRONKITE

Kur buvęs nebuvęs... pirmųjų stalo atsiranda televizijos programų pranešėjas Walter Cronkite ir išblaško pokalbius, Pasisveikina su V. Tysliaviene, Narkėliūnaite ir eile kitų.

Sveikindamasis jam sakau: "Tikriausiai jūs esate prūsas, o tai reiškia mano tautos lietuvis".

Jis tvirtina, kad jo protėviai kilę iš Skotijos, bet jeigu mes manome, kad jisai lietuvių kilmės tai jis nieko prieš tai neturįs. Vienok nusistebėjo, kad Vienybė, leidžiama Brooklyne, yra pats seniausias lietuvių kalba leidžiamas laikraštis pasaulyje!

Taip, Vienybė, nežiūrint savo amžiaus, žengia pirmyn su dabartiniu besikeičiančiu pasauliu!

NAUJOS KNYGOS

Iš Lietuvos atėjo J. Baltušlo knyga "Tėvų ir brolių takais". Tai 319 psl. teksto įspūdingai iš vieno geriausių Lietuvos rašytojų lankymosi JAV. Rašoma apie visą Ameriką, bet New Yorkas, Chicago, San Francisco, Los Angeles, Cal., Disney Land, keletas lietuvių 63-oje nuotraukose daugiausia spalvoje, plačiausiai aprašomi. Taigi, knyga sudaro arti 400 puslapių. Nuotraukos parinktos įspūdingos.

Tai patys palankiausi ir bešališkiausi iki šiol Lietuvoje išleisti įspūdingai. Liuksusinė, 25,000 egz. tiražu, išrasta kietais drobės viršeliais, 4 1/4 per 6 ir 3/4 colio didumo, patogiai kišenėje ar rankinuke nešiotis. Viršelių puošia įspūdingas New Yorko RCA namas Radio City (naktį). Kalbama, kad Lietuvoje išpirkta beveik per savaitę laiko, Amerikai atsiųsta ribotas kiekis. Verta už-

WALTER CRONKITE, CBS tinklo TV pranešėjas, Jonui Valaičiui aiškina, kad jo protėviai kilę iš Skotijos, bet jisai neprotestuotų, jeigu būtų kilę iš Lietuvos...

sisakyti. Kaina \$2.50. Galima gauti Vienybėje.

"SU DAINA"

"Su Daina" -- surinko Gražina Šimukonienė populiariausias ir gražiausias dainas. Kaip knygos autorė sako, "Dainos širdį nuramina, rūpestėlius panaikina".

Išleista New Yorke 1967 m., 351 psl. talpinanti labai daug lietuviškų giesmių, dainų, himnų, Lietuvos patriotinių, gamtos, upių, partizaninių, jūros, kelionės, motinos pagarbai, apie rūteles ir mergeles, seseles, žirgellius, darbymečius, vaikams dainelių, net stovyklų gyvenimo prisiminimų ir kt. įvairių įvairiausių.

JUOZAS TYSLIAVA NEMUNO RANKOSE

POEZIJOS RINKTINĖ
VAG, VILNIUJE 1967 metais.
Gauama Vienybėje

192 HIGHLAND BLVD. BROOKLYN, N. Y. 11207

Kaina \$2.50

Prie bendro stalo su žurnalistais iš Indijos. Apie lietuvius jie gerai informuoti. Dešinėje - delegatė iš Rumunijos - Maria Groza.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

Dėl Leokadijos Diržinskaitės

Salomėja Narkėliūnaitė

Amerikos lietuviai tik iš Vienybės skilčių pamatė, kaip atrodo Leokadija Diržinskaitė ir sužinojo, ką ji dirba New Yorke.

Veiksniai ir ELTA skelbė, kad Leokadija Diržinskaitė Jungtinėse Tautose dalyvauja be jokių titulu, apie kuriuos buvome rašę anksčiau, bet tikrovėje jos titulu buvimas nepakeitė nei Diplomatinės šefo laiškas Jungtinių Tautų gen. sekretoriui nei VLIKo pirmininko laiškas paskiriems Jungtinių Tautų ambasadoriams.

Iš Lietuviško taško žiūrint, ir gerai, kad žmonės reagavo, tik gaila, kad tos reakcijos nesekė jokia akcija.

Vienybės reportaže, imant jį ištiesai (o ne atskirais paragrafais, kaip kai kurie mūsų laikraščiai pasielgė), Diržinskaitė niekas jokių titulu nei suteikė nei atiminėjo. Buvo tik pateikta bendra informacija apie jos veiklą Jungt. Tautose ir pabrėžta, kad, nežiūrint, jog VLIKo ELTA ir Liet. Laisvės Komiteto nariai tvirtina, būk Diržinskaitės titulai nukirpti, Jungt. Tautų sąraše tie titulai yra.

Kad tokia Vienybės informacija buvo reikalinga, netrukus paaiškėjo. Matyt, nei Diplomatinės šefas, nei VLIKo pirmininkas netikėjo savo žmonėmis ir savo ELT-tai. Pagal juos - Diržinskaitė titulai nuimti, o jei nuimti, tai kam protestuoti. Bet VLIKo pirmininkas ir Diplomatinės šefas vis dėlto protestavo, vadinas, jiems Vienybės informacija buvo naudinga.

KELEIVIS APIE DIRŽINSKAITĘ

Vienybės medžiaga apie Diržinskaitę pasinaudojo ir Bostono Keleivis lapkričio 1 d., bet jis išrankiojo tik tas vietas, kurios reikalingos jo argumentams paremti. Keleivis piktinasi, kam S. Narkėliūnaitės reportaže minima tai, ką kalbėjo Diržinskaitė, bet Keleivis taip pat iš to paties reportažo paėmė ir S. Narkėliūnaitės minėtus žodžius, kuriuos kalbėjo JAV delegatė Patricia Harris. Tik čia Keleivis jau nesako, kad tai cituojama iš Narkėliūnaitės reportažo, o parašo šiaip sau, lyg sakytum Keleivio redaktorius apie tai jau seniai būtų žinojęs.

Keleiviui nepatinka Diržinskaitės aukšti titulai, "gauti iš Maskvos malonės", nepatinka nei jos aukštas kuodas, nei jos "buržuaziški"

drabužiai, bet Keleivio redaktorius jai pavydi geros išvaizdos. O kaipgi Keleivio redaktorius būtų pamatęs ne tik Diržinskaitės titulus, bet ir gerą išvaizdą, jei ne tasai rašinys Vienybėje?

KAIP NUSIRAŠĖ KARDELIAI...

Daugiausia, atrodo, nusirašė Jonas Kardelis Montrealio Nepriklausomoje Lietuvoje. Savo spaudos apžvalgoje lapkričio 1 d. jisai rašo, kad "Vienybė 'visai nuvažiavo'. O kodėl gi ji 'nuvažiavo'? Nagi todėl, kad įdėjo nuotraukas, kurių vienoje Kardelis kalbasi su Lietuvos žurnalistu ir buvusiu sovietų spaudos pareigūnu Expo '67 Albertu Laurinčiuku, o kitose dviejose - Kardelienė kalbasi su Vilniaus burmistru Vildžiūnu.

Labai gaila, kad kitų laikraščių redaktoriai nematė, kaip maloniai Kardeliai kalbėjosi su svečiais iš Lietuvos...

Kai Kardeliai švaistėsi sovietų paviljone, kaip šeiminkai, ir susitikinėjo bei kalbėjosi su Lietuvos lietuviais delegatais ir menininkais, tai buvo gerai, tik, kai Vienybėje pasirodė jų nuotraukos, tada Vienybė negera, Vienybė "falsifikuoja, kiršina, provokuoja..."

O dabar dar blogiau - anot Kardelio, Vienybė Diržinskaitę "gina kaip Lietuvos

atstovę". O kaip gi jau Vienybė ją gina?

Vienybėje tilpo reportažas, ir iš jo Kardelis sužinojo apie Diržinskaitę daugiau negu buvo girdėjęs iš Lietuvos turistų ir iš VLIKo ELTos biuletenių. Bet Vienybės informacija Kardeliui netinkama. Kur gi ji tiks, jeigu jisai ir pats medžiagos apie Diržinskaitę turi surinkęs, tik kažkodėl lig šiol paslapyje net tris mėnesius laikė, nors apie kitus Montrealyje dalyvavusius jau senai viską išrašė.

Kardelis, mat, ne tik lankė parodą, žiūrinėjo eksponatus, bet jisai ir apklausinėjimą tenai vykdęs. Ir štai jam "iš Lietuvos besilankę bolševikai teigė", kad "buvo mergina lankiusi tris keturias vidurines mokyklos klases, bet kai riktai ištekėjo už ruso Pilušenkos, tuojau tapo paskirta "ministere".

Ir Kardelis pyksta, kad šitokią Diržinskaitę Vienybė gina. Įdomu, kokio gi rango "bolševikas" tokią paslaptį Kardeliui atskleidė? Ir kaip gi tasai "bolševikas" galėjęs įpaslaptinti nebolševiką Kardelį?

Jei jau Kardelis tokias informacijas renka ir gauna, tai kažin kas čia "visai nuvažiavo" - Vienybė ar Kardelis?

Gi kai dėl Diržinskaitės mokslų, tai toks Kardelio rašymas dar neparodo, kokius gi universitetus pats Kardelis yra išėjęs.

Viktoras Kuprevičius pakeliui į vieną savo koncertų, kurį jis su sūnumi atlieka Kauno muziejaus sodelyje esančiame bokšte.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

PRADŽIA KELIO Į NEPRIKLAUSOMYBĘ

Prieš 50 metų Lietuvos ratiuose Vilniuje prasidėjo bruzdėjimas, kurio žingsnius Amerikos lietuviai tik daug vėliau patyrė. Daugelio smulkmenų dar ir šiandien nežinoma, nes gal nėra likę archyvų, dalyvių atsiminimų, o gal nėra istorikų tyrinėti ir nušviesti. Kai kas verta sukaktuvių proga prisiminti, nes čia tautos istorija. Tai buvo Lietuvos valstiečių luomo ir jos šviesuomenės kopimas į Europos tautų šeimą, taip sakant, "išėjimas į žmones".

Bruzdėjimas buvo pradžia kelio į Vasario 16 pareiškimą, kuriam dirvą tada pirmiausia, rodos, papureno, Vokietijos ir Austrijos nuosprendis 1916 m. lapk. 5 d. paskelbtai atkūrimą lenkų valstybės, kurios Taryba netrukus ėmė tvesti nagus į "Hublinės" Lietuvos sritis. Vilniaus lenkų grupė, 1917 m. geg. mėn. Vokietijos kancleriui įteikė prašymą kraštą įjungti į naująją Len-

kiją. Lietuvos veikėjai tuojau liepos 10 d. atsiliepė savo pareiškimu, reikalaušiu sudaryti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Koks jo turinys buvo ir kas pasirašė -- mūsų spausdiniuose dar nėra paryškinta.

Prieš lenkų siekimus Europoje jau smarkiai veikė iš Paryžiaus į Šveicariją (Genevą) perkeltas Juozas Gabrio Informacijos biuras, apie kurį 1916 m. susibūrė taip vadinama Lietuvos Tautos Taryba. Šveicarijos Berne tais pat metais kovo mėn. sušaukta Lietuvos konferencija, kuri paskelbė Lietuvos siekimą suorganizuoti nepriklausomą Lietuvos valstybę, laisvą sąstančių ryšį su kaimynais. Po trijų mėnesių (birž.) Lausannoje įvyko kita konferencija, kurioje dalyvavo Amerikos Lietuvos atstovai R. Karuža ir kun. V. Bartuška ir Lietuvos atstovai: A. Smetona, J. Kairys ir J. Šaulys. Čia vėl iškelta ne-

priklausomos Lietuvos valstybės reikalas.

Caro valdžia nelaukta sugriuvo 1917 m. kovo mėn. ir vokiečių imperialistai pradėjo rimčiau rūpintis atplėšti Baltijos kraštus iš buvusios rusų imperijos ir prisijungti. Krikščionių demokratų ir socialdemokratų (vadų Erzbergerio ir Scheidmano veikiami) spaudimu, generolas Ludendorfas ir militaristai manė, ir vilką pasotinti ir avių sveika palikti, sudarant tuose kraštuose taip vadinamas Vertrauens (patikėtinių) tarybas, kurios, tarytum, būtų "vietos žmonių" balsas ir padėtų aneksionistiniams siekimams. Latvijoje ir Estijoje tai pavyko, nes ten buvo apščiail vokiečių kraujo baronų ir turtingesnių miestelėnų, per amžius vaidinusių vaidmenį, kurį Lietuvoje vaidino mūsų sulenkėję hajorai ir pirkliai žydai. Lietuviuose gi pasireiškė kitas atkaklumas, siekęs visai atsisriboti nuo visų kaimynų, nes šie praėityje neparodė jokio prielankumo prabudusiai tautinei lietuvių sąmonei. Nors generolas Hoffmannas pareiškė: "Lietuviai gali tiek savarankiškai valdytis, kiek mano dukrelė Iisė gali pati viena apsisiviesti", lietuviai ne Vertrauens tarybą sudarė, bet inteligentų būrelį (4 buvo vilniečiai, 17 iš kitų Lietuvos vietų), kuris išgen. Ludendorfo išreikalavo teisę posėdžiauti Vilniuje vardu "Lietuvių organizacinis komitetas". Posėdžiai vyko 1917 m. rugpj. 1 -- 4 dd. name, esančiame D. Poguliankos gatvėje nr. 11-a.

Vokiečių spaudimas ir lietuvių atospyris atspindėjo priimtoje rezoliucijoje, kad turi būti sudaryta nepriklausoma Lietuvos valstybė, ku-

rios pirmoji pareiga būtų tartis apie "ryšius su Vokietija karo, mūtų ir strateginių geležinkelių sutartimis." "Konferencija išrinko Vykdomąjį komitetą, į kurį įėjo: A. Smetona, J. Šaulys, kun. Stankevičius, M. Biržiška ir P. Klimas. Jam pavedė rūpintis gauti iš kariškos vokiečių valdžios leidimą šaukti platesnę lietuvių konferenciją pasitarti apie Lietuvos ateitį.

Prof. Senn apie tuos laikus pasakoja: "Vokiečių politiką pavidalino savitarpio rungtynės tarp karo vadovybės ir seimo (Reichstago) daugumos, kuri netrukus išleido garsųjį taikos atsisaukimą Friedenserklarung. Spaudžiama daryti nuolaidų vietiniame okupuotiems gyventojams, karo vadovybė nusprendė Lietuvai sudaryti Vertrauensrat (Patikėtinių tarybą), ir duoti jam patariamą balsą. Lietuviai čia nepritarė ir reikalavo teisės patiems išsirinkti savo Tarybą ir turėti savo svorio balsą savais reikalais."

VYT. ŠIRVYDAS

* Svetlana Stalinaitė padovanojo milžiniškas sumas pinigų išeivijos veiklai: Laikraščiui Novoje Ruskoje Slovo \$5,000, rusų imigrantams remti \$5,000, rusų vaikams New Yorke \$10,000, tokiai pat rusų vaikų globos įstaigai Paryžiuje \$5,000, Pestalozzi vaikų miesteliui Šveicarijoje \$10,000. Ji pinigų paskirstė dar gegužės mėn. norėdama savo tautiečiams pagelbėti išeivijoje iš \$340,000 sumos, kurią gauna už savo raštus Amerikoje... Didžiausią sumą paskyrė savo mirusio vyro Singh gimtinėje Kalakankar, Indijoje, net \$250,000 ligoninei...

VYT. BELECKAS Savininkas

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Mirė Jokūbas Stukas, Sr.

Lapkričio 1 d., Visų šventųjų dienoje, ilgai ir sunkiai sirgęs mirė plačiai žinomas Jokūbas Stukas, sulaukęs 75 m. amžiaus.

Velionis gimęs 1892 m. sausio 1 d. Trumponių kaime, Molėtų valsčiuje, Aluntos parapijoje.

Dideliame nullūdime paliko sunkiai sergančią žmoną Mortą, su kuria sekančių metų vasario 3 d. būtų atšventęs 50 m. vedybinio gyvenimo sukaktį.

Paliko keturis sūnus: Augustą, Petrą, daktarą prof. Jokūbą, Jr. ir muziką Liudą Stukus. Paliko tris marčias, seserį Veroniką Čeberkienę ir jos gausią šeimą Lietuvoje, pusbroli Antaną Augutį ir 6 anūkus.

Velionis buvo iškilmingai palaidotas lapkričio 4 d. po pamaldų Šv. Trejybės Lietuvių parapijos bažnyčioje, Newark, N. J., Šv. Kryžiaus kapinėse, North Arlington, N. J. ant gražaus kalniuko, kuriame Stukų šeima turi užpirkusi žemės.

Giliam nullūdime paskendusį gausi Stukų šeima dėkoja visiems velioni lankiusiems ligos metu namuose ir Alexian Brothers ligoninėje, Elizabeth, N. J. Ypačiai dėkoja Vladui ir Izabelei Dilliams, Ropiams,

Statkams, Grigaliūnams, Bronėi Venckienei, Jadvygai Baltrušaitienei ir jos sūnui, Matulionių šeimai, Juozui Kralkauskui, Giračiui ir jų dukrai Rūtai Remeikienei, Grigalevičienei bei kitiems. Dėkoja kun. Petruui Totoraičiui už velionies dažną lankymą ir aprūpinimą šventaisiais sakramentais, sesutei ir tetai Barbarai Gapčiūtei ir Onai Teleišienei už velionies slaugymą, dr. Stasiui Petrauskui Elizabethė už rūpestingą priežiūrą, kun. Petruui Totoraičiui ir Tėvui Juvenaliui Liaubai už šventos rožančiaus atkaltėjimą už velionies vėle Tekselros vadovaujamojo Buyus koplyčioje. Dėkoja kun. Petruui Totoraičiui už iškilmingas mišias ir asistentams kunigams Juozui Barkui ir Albertui Matuliuui. Prie šoninių altorių laikiusiems mišias dėkoja kunigams: prelatui Ignacijui Kelmeliui, prel. Mykolui Kemežiui, kun. dr. Stasiui Valiušaičiui, kun. Domininkui Pociui, Pranciškonų vienuolyno viršininkui Tėvui Liaubai ir kun. Petruui Zemeikiui.

Dėkoja Rūtos ansambliui už laidotuvių koplyčioje atsisveikinimo programos išpildymą, ansamblio solistams, o ypač muzikams Al-

girdui Kačanauskui, Klemen-
sui Bagdonavičiui, Juozui Stankūnui, Vincui Mamaičiui, Alfonsui Jakupčioniui, Juozui Čižauskui, taip pat solistėms Irenai Stankūnaitel, Florencijai Schirm ir Kazliui Laurinaičiui, giedojuosems pamaldų metu.

Ramiai ilsėkis pasirinkto Dėdės Samo žemėj.

TRUMPAI

* Lietuvos archeologai prie Šventosios, Kretingos ir Šilutės rado prieš 5,000 metų Lietuvoje gyvenusių žmonių liekanas iš akmens amžiaus. Radiniai labai gerai išsilai-
kę. Lietuvos mokslininkai tikisi daug ką apie Lietuvos praeitį išaiškinti.

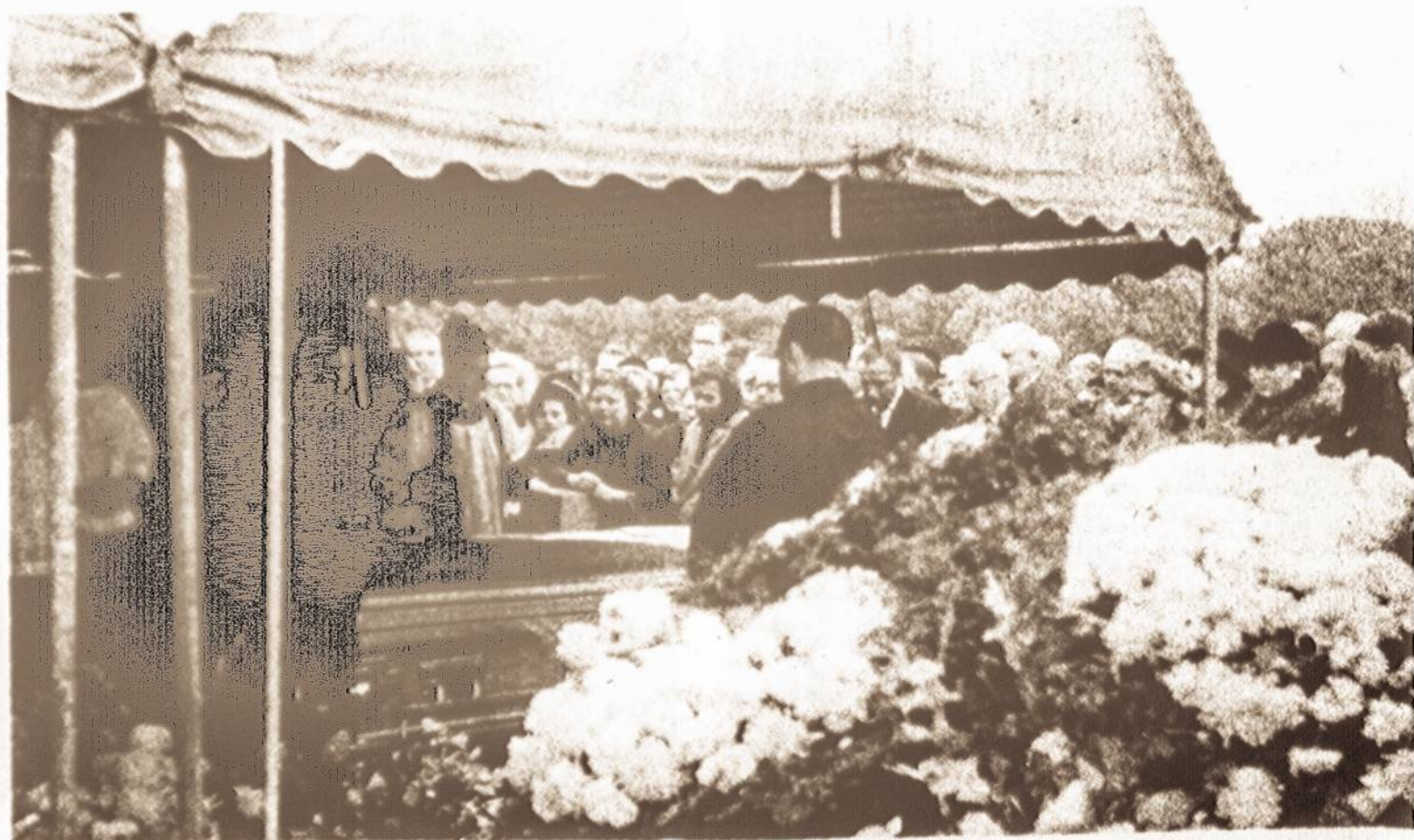
* Armėnas Tigrano Achumian iš Armenijos sostinės Jerevanio, Pedagoginio Instituto profesorius, lankėsi Vilniuje. Jo tikslas ypatingas. Jis atvežė Krėvės-Mickevičiaus laiškus ir kitokios medžiagos ir perdavė Lietuvos archyviui. Achumianas gyven-
damas Baku mieste buvo V. Krėvės mokinys. Savo mokytoją pamilo, juo susidomėjo, sekė jo veiklą. Achumian yra įtakingas armenų literatūroje,

Prie naujai supilto tėvelio kapo prof. dr. Jokūbas Stukas (kairėje) ir muzikas Algirdas Kačanauskas.

Šv. Trejybės Lietuvių bažnyčioje Newark velioniui Jokūbui Stukui, Sr. pamaldas laiko 10 kunigų. Bažnyčioje pilna žmonių. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Velionies Jokūbo Stuko gėlėse paskendusį karstą leidžiant į amžiną poilsio vietą. Matome prel. Ignacijų Kelmelį, kun. dr. Stasį Valiušaitį, kun. Petrą Totoraitį. Pirmiausia buvo užberta žemės iš Lietuvos, kurios parvežė jo sūnus Jokūbas ir Liudas.

Jono Valaičio nuotr.

daug rašo apie viską - skaito paskaitas ir šiltai prisimena Krėvę, lietuvius ir Lietuvą.

* Vilniaus varpinėje vidurdienais varpais skamba B. Dvartono "Sesuo, žydrioji VIII-ja", o 10 val. vakarais senoje Gedimino aikštėje kal groja miesto vargoninkas R. Gučas.

* Jono Jablonskio vardu Kapsuko (buv. Marijampolės) gimnazija, viena seniausių Lietuvoje, atšventė 100 m.

ADVOKATAS

C. A. VOKET
(VOKIETAITIS)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.

Telefonas: NEWTON 9-6620

ŠVENČIŲ NUOLAIDOS

AUTOMOBILIAMS, TELEVIZIJŲ APARATAMS,
TAPE RECORDERS, TRANSISTINIAMS RADIO
IR MOTOCIKLAMUS URAL 2,
K-750M (su šonine sėdyne),
kurias galite pirkti kaip DOVANAS savo giminėms
į LIETUVĄ ir U.S.S.R.

Papigintose kainos aukščiau išvardintoms prekėms,
kurios yra mūsų kainoraščiuose, galioja nuo
SPALIO 1 d. iki GRUODŽIO 31 d., 1967.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis
į mūsų affiliates:

COSMOS PARCEL EXPRESS CORP.
45 West 45th St., New York, N. Y. 10036
Tel. 212 CI 5-7905
arba į bet kurį jų skyrių.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, New York 10019
Tel. 212-581-7729
arba į bet kurį jų skyrių.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106
Tel. 215 WA 5-3455
arba į bet kurį jų skyrių.
arba tiesiog į

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N.Y. 10003
Tel. 212-228-9547

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Š. Amerikos lietuvių krepšinių išvyka į Lietuvą parodė, jog mūsų sportas toli gražu nėra atskirtas nuo politikos, kuri įsikverbusi visose išsivijios lietuvių veiklos šakose.

Sportininkus, kurie ryžosi pabendrauti su savo tautiečiais Lietuvoje pasmerkė visi stambieji mūsų politiniai junginiai, lyg tai sportininkai būtų jų pavaldiniai. Pasirodė, jog ta proga daugelis norėjo pamaišyti vandenį padrumstai, priteršti, o visą bėdą suversti į tėvynę vykstantiesiems. Dar liūdniau, jog jų tarpe buvo ne vien tik politikieriai bet ir patys sportininkai, buvę į Lietuvą vykstančiųjų draugai.

Norėdami suvesti daugumoje asmenišką sąskaitą ir politikierių akyse susikrauti kapitalo, jie išvykos į Lietuvą organizatorius pavadino neklaužadomis, ragino jiems įkirsti į kailį ir pan.

Tačiau jų kalbos pasiliko niekieno neišgirstos, ir išvykos į Lietuvą dalyviai nenusigando nė jų, net nei didžiųjų politikierių. Po išvykos, kuomet nepasiteisino išvykos dalyviams mestieji kaltinimai ir šmeižtai, politikieriai tyli. Prakalbėjo tik vienas kitas, tačiau be įtikinamųjų motyvų. Tačiau "gerieji" sportininkai nuėjo toliau. Jie sumanė patys atkeršinti "neklaužadoms", nežiūrind, kad tie jų žygiai gali gerokai apgriauti ir taip netvirtą lietuvių sporto pastatą Š. Amerikoje.

Kaip praneša išvykos į Lietuvą treneris, vienas Chicago sporto klubas padavė skundą Liet. Sporto Sąjungos vadovybei, kad "nusikaltėlius" nubaustų. Kiek žinoma, tokį skundą sporto vadovybė

atsisakiusi svarstyti. Tačiau dėl šio skundo gali subyrėti Chicago lietuvių krepšinio varžybos, kurios kiekvienais metais lapkričio mėnesį būdavo rengiamos Chicagoje. Šiose varžybose parodė nenorą dalyvauti Aro ir Neolituanių komandos, kurių vadovai prieš išvyką drumstė vandenį ir visai niekino išvykos organizatorius. Toks jų samokslas nukreiptas prieš ASK Lituanią, kurios vadovybės nariai buvo išvykos į Lietuvą organizatoriai.

Jdomu, kas šiame reikale laimės? Aišku, jog nelaimės tie, kurie mūsų sportui linki gero. Nelaimės tie, kurie aukojo šimtus valandų sporto darbui, kurie nuosirdžiai rūpinosi, kad lietuvių organizuotas sporto judėjimas išsivijoje nenumirtų. Gal bus nauda tik tiems kurie, prisidengę sporto veikėjų rūbais, nori garšiai pašukauti, gražias istorijas sumegzti? Gal jiems bus proga vėl šmeižti išvykos į Lietuvą organizatorius, kad šie sportinę veiklą griauja?.. Gali prisieiti, kad ateityje mūsų sportinei veiklai turės vadovauti... Vlikas, nes tikrieji sporto darbuotojai nenorės maišytis sporto dirvoje, kur vien tik piktžolės želia, o pagaliau juk Vlikas pirmą kartą parodė didelio rūpesčio mūsų sportininkais, savo ilguoju prieš vykstančiuosius į Lietuvą pareiškimul

* Viktoras-Vytautas Limba. Argentinoje įvykusiose dviratininkų varžybose laimėjo pirmąją vietą. Jis gyvena Argentinoje, o jo broliai ir tėvai -- Floridoje. Jie gerai kalba lietuviškai.

SPORTAS LIETUVOJE

* Sporto laikraštis (lapkričio 4 d.) visą puslapį paskyrė Panevėžio sporto gyvenimui atžymėti. Pasizymėjęs stalo tenisininkas sporto meistras ir nusipelnęs treneris V. Variakojis rašo: "Per dvidešimtmetį Panevėžyje išaugo daug gerų sportininkų, jų tarpe A. Matačiūnas, V. Balauskas, R. Sargūnas, J. Žičkus, daugkartinis respublikos čempionas lengvaatletis V. Klusis, trys broliai Plungės, G. Valentonis, gimnastė J. Žurauskaitė ir kt.

* R. Venzbergas žaidžia Sov. Sąjungos antroje vyrų rinktinėje, kuri Milane nugalėjo vieną stipriausių Italijos komandų (jose žaidžia keli stiprūs Amerikos krepšinininkai) 64:57.

* Sporto laikraščio taurės varžybas vyrų krepšinyje laimėjo Kauno "Drobės" komanda. Kauno Kūno Kultūros Instituto "Atleto" komanda, kurioje žaidžia garsusis M. Paulauskas ir kiti Lietuvos reprezentacinės komandos žaidėjai; A. Zukauskas, S. Ruzgas, S. Patkauskas ir kt. užėmė II vietą. Moterų grupėje laimėjo Kauno "Atletas". Baigminės taurės varžybos vyko Kėdainiuose.

KRONIKA

* Povilas Tautvaišas, neseniai laimėjęs Wamsley Cup (seriją Chicagoje gyvenančių šachmatininkų turnyre), vėl dalyvavo vienoje pirmenybėse Chicagoje. Žaisdamas Mid-America atvirose pirmenybėse, pirmuosius 4 ratus laimėjo užtikrintai. Tačiau paskutiniame rate prakišo vieną tašką ir dalinosi 3-4 vietas.

* A1. Kuolas išrinktas naujuoju Toronto Aušros sporto klubo pirmininku. A. Nausėdas vicepirm., E. Šlekys -- sporto vadovas. D. Nausedienė -- sekr.

LEIDINYS APIE IŠVYKĄ Į LIETUVĄ

Vienybė gruodžio mėn. yra numatiusi išleisti leidinį -- priedą, kuriame bus atžymėta Š. Amerikos lietuvių krepšinių išvyka Lietuvoje. Šis leidinys bus 12 puslapių ir jį taip pat bus galima įsigyti ir atskirai. "Oficialus" išvykos organizatorių leidinys planuojamas išleisti Chicagoje.

Republic LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Ave. Brooklyn, N. Y.
Tel. EV 7-2089

Park Florist

Gėlės pristatomos i bet kurias pasaulio vietas.

Mr. and Mrs. Matthew MAŽEIKA
80-15 JAMAICA AVENUE Woodhaven 21, N. Y.
Virginia 9-3112

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 Grand Street Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA
UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.
231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Aptarnauja visų tikybų išpažintojus nuo 1941 m.

MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Nuosirdžiam ir pilniausiam aptarnavimui Šaukite bet kuriuo laiku

DAVENPORT 6-1658

Kodis Funeral Home
63-06 FLUSHING AVE.
MABPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS EDWARD A. KODIS
LICENSED FUNERAL DIRECTORS

Skaniausia lietuviška duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.
Sav.
A. RADŽIŪNAS

PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS

STagg 2-5938
36-40 Stagg Street, Brooklyn, N. Y.

VIENYBĖ

* SUZANA ŠALNIENĖ iš Bostono ir Salomėja Narkėliūnaitė iš New Yorko yra įtrauktos naujausioje (5-toje) "Who's Who of American Women" laidoje. Šiame biografiname žodyne yra 22,000 pavardžių, kurių tarpe apie 10 tūkst. vardų telpa pirmą sykį. Žodynas leidžiamas nuo 1958 m. ir aprašo moteris, pasižymėjusias literatūroje, moksle, visuomeninėje veikloje ir kt. Šalia JAV moterų, žodyne yra įtrauktos ir Kanados moterys bei žymios moterys iš viso pasaulio. Žodyną leidžia The A. N. Marquis Co. Chicagoje ir deda biografijas tik gyvų moterų.

* DAIL. K. ŽOROMSKIO darbų paroda atidaroma lapkričio 21 d. Phoenix galerijoje, 739 Madison Avenue, New Yorke. Paroda tęsis iki gruodžio 9 d. Galerija atidaryta lankytojams nuo 10 val. ryto iki 5:30 val. p.p. kasdien.

* IRENA RADZEVIČIŪTĖ-WOOD, vienybietė, Russell Sage kolegijos Troy, N. Y., profesorė, apvažinėjusi Ameriką ir Kanadą, grįžo prie savo tiesioginių pareigų. Šiais metais ji dėstė įvairiose kolegijose, buvo Nashville, Tenn., Nova Scotia ir kitur.

* VITALIS ŽUKAUSKAS lapkričio 25 d. linksmins Baltimorės lietuvius. Programoje taip pat dalyvaus dainininkės, Juzės Augalnytės mokinės - Aušra Mačiulaitytė-Zerr, Ona Šalčienė ir Ona Pliškonienė.

* NIJOLĖ ZOBARSKAITĖ, St. Johns universitete dėstanti amerikiečių literatūrą į anglų kalbą, išvertė Aloyzo Barono romaną "Trečioji moteris". Rašytojas Zobarskas, Maryland Book leidyklos savininkas, knygą išleis pavasarį.

Pranas ir Malvina Bručiai su savo sūnumi Algium ir dukra Marija, kuriai kartu su jos draugais jie buvo surengę vaišes jos pirmosios komunijos proga. Tuo pačiu kartu Bručių svetainėje įvykusiame pobūvyje buvo paminėtas ir Prano Bručo gimtadienis.

Dalis svečių, dalyvavusių Prano Bručo gimtadienio vaišėse. Iš k. i. d.: Br. Spūdienė, Saldaičiai, Pr. Bručas, Vizbarai ir kt. Bručo "White Horse" tavernoje dažnai vyksta lietuvių subuvimai, puotos, susirinkimai. Penktadieniais Bručo salėje repertuoja Operetės choras, kuris dabar rengiasi savo metiniam koncertui.

Su brangia viešnia - newjersietė veikėja Regina Šmitienė (trečia iš k.) su savo vyru Helmutu (viduryje) ir sesute Anele Klaimiene, kuri keletui mėnesių paviešėti yra atvykusi iš Kauno. Kartu su jais J. Lubauskas su žmona ir Šmitienės brolienė Vanda Jurkūnienė.

SOVIETINIS GENOCIDAS LIETUVOJE

Tokiu pavadinimu prieš 12 metų Chicagoje turėjusi išleisti knyga. Prenumeratoriams teiraujantis, leidėjai, buvusių politinių kalinių sąjungos Chicago skyriaus buvusios valdybos vardu, paaiškinimus spaudai suteikia chigaciečiai: Juozas Žičkus, Valerijonas Šimkus ir Juozas Šlajus.

Jie teigia, kad Jono Rimašausko parašyti knygai "Sovietinis genocidas Lietuvoje" iš visuomenės prenumeratomis buvo surinkta \$899,86. Tie aiškina, kad leidėjų pirmininku sutikęs būti pats knygos autorius Jonas Rimašauskas, išdėtininku J. Žičkus, kurio vardu ir prenumeratos buvo siunčiamos. Pinigai vėliau buvo perduoti J. Rimašauskui.

Knyga įteikta Morkūno spaustuvei Chicagoje, su \$300... avanso. Buvo surinktas tekstas, nupirktas popierius... Knygai nepasirodant, Rimašauskas nurodinėjęs, jog rinkinys išardytas, esą dėl to, kad medžiaga jau pasenusi ir ją reikės perredaguoti.

Po tam tikro laiko redaktorius perėjęs į biznį ir buvęs per daug užimtas knygą išleisti. Dar po kiek laiko jį pasiryžę Rimašauską paraginti, knygą kaip nors baigti, bet... Rimašausko negalėję surasti. Ir iki šiol jo neberandą...

Leidėjai dabar prenumeratorių atsiprašo, kad surinktųjų pinigų jiems negali grąžinti, nes jų neturi. Knygos taip pat neturi, Organizacija, kurios vardu knyga buvo numatoma leisti, taip pat nustojusi veikti. Kitaip sakant, visi šaukštai po pietų... Ar tuo ir baigsis "Sovietų genocidas Lietuvoje", parodys tik ateitis.

* ELIZABETH, N. J., bendruomenė ir mokyklai išlaikyti komitetas lapkr. 25 d. 7 v. v. Lietuvių Laisvės salėje ruošia priešadventinį vakarą. Dainuos O. Zubavičienė, akompanuojant J. Veblaitytei-Lichfield. Poetas L. Žitkus deklamuos poeziją ir praves humoristiką. Programai vadovaus Irena Veblaitienė. Šokiams gros Gutauskų orkestras.

* E. BALTRUŠAITIENĖS rūpesčiu iš Clevelando atvyks ir mergaitėms paskaitą skaitys Aldona Augustinavičienė gruodžio 2 d., 2 v. p. p. Arūnų namuose, Woodhaven, N. Y.

* LITUANISTIKOS PEDAGOGINIAI KURSAI vyksta savaitgaliais. Norintieji juos lankyti prašomi registruotis pas Maironio vardo mokyklos vedėją telefonuojant tarp 6 ir 8 val. vakarais 849-2036.

* DAILININKO VACLOVO RATO iš Sydney, Australijos 43 paveikslų parodą Woodhaven, N. Y., suruošė iš Australijos atvykusi dailininko dukterė balerina Ramona Rataitė ir N. Y. skautams remti komitetas. Paroda vyko Knights of Columbus salėje Woodhaven, N. Y. lapkr. 11 ir 12 dienomis. Atidaryme kalbėjo Eugenija Butkienė, Paulius Jurkus ir Ramona Rataitė, kuri lapkr. 18 išskrido į Australiją.

* INŽ. VACLOVAS SENUTA baigė Washington School of Art New Yorke su garbės pažymėjimais. Anksčiau reiškėsi skulptūroj ir komerciniame mene. Senuta kilęs iš Brockton, Mass.

* J. VAIČIŪNUI vadovaujant, Chicagoje ruošiamasi išleisti Marijampolės gimnazijos 100 metų sukakties monografija. Nuo 1867 iki 1917 medžiaga beveik baigta surinkti. Dabar renkama vėlesniųjų laikų medžiaga.

* ADOMAS RADZEVIČIUS, gyvenęs Amsterdam, N. Y., Vienybę skaitęs apie 50 metų, gruodžio 8 d. minės savo 82-įjį gimtadienį. Tai vienas buvusių veiklesniųjų lietuvių Amsterdame. Jo amžius dabar jam neleidžia veikti taip, kaip anksčiau, bet, jei to amžiaus sulaukė lietuvių lietuvių tiek rūpintis kaip jį, tai išveivijos Lietuva būtų tikrai gyva. Radzevičius nepamiršta ir savo spaudos, apmokėdamas prenumeratą, jį laikraščiu skiria ir auką.

* KUN. J. GURINSKAS, Aušros Vartų parapijos klebonas New Yorke, spalio 28 d. paminėjo savo kunigystės 25 m. sukaktį.

* C. RUSTEIKA ir Norbey Wysocki iš Elizabeth, N. J., lankėsi Europoje ir gražiausius įspūdžius įsigijo, važinėdami po Daniją, Vokietiją, Šveicariją ir kitus kraštus.

* ANTANAS GUSTAITIS iš Bostono laimėjo Lietuvių Rašytojų Draugijos premiją už 1966 m. išleista "Ir atskrido juodas varnas" humoristinę knygą. Komisiją sudarė: pirm. Pranas Naujokaitis, sekr. Paulius Jurkus, nariai: dr. P. Bagdas, K. Ostrauskas, L. Žitkevičius. \$500 premija bus įteikta Chicagoje lapkričio 24 d.

* BROOKLYNO PAŠTAS periodiniai tikrina laikraščių prenumeratorių kartotekas, norėdami patikrinti, koks nušimtis skaitytojų už prenumeratą apmokėję. Neseniai lankėsi ir Vienybėje. Skaitytojams, kurie už prenumeratą neatsilygė, tolimesnis laikraščio siuntinėjimas bus nutrauktas.